

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA Katedra účetnictví a financí

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

**Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku se
specializací na hospodářské vztahy s frankofonními zeměmi**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Euroregiony a jejich význam v příhraniční spolupráci

Vedoucí bakalářské práce:
Doc. Ing. Jitka Peková, CSc.

Autor:
Ria Tůmová

2006

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra účetnictví a financí
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ria TŮMOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Euroregiony a jejich význam v příhraniční spolupráci**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Zhodnotit formy a účinnost příhraniční spolupráce z pohledu ČR a aktivity vybraného euroregionu v této oblasti se zvláštním zřetelem k aktivitám euroregionu Nisa.

Osnova:

1. Příhraniční spolupráce v EU, formy spolupráce a jejich význam.
2. Zhodnocení příhraniční spolupráce v ČR od 90. let.
3. Postavení euroregionu příhraniční spolupráce, charakteristika euroregionu a zaměření jeho činnosti.
4. Význam euroregionu příhraniční spolupráce na příkladu euroregionu Nisa.

Rozsah práce: **30- 40 stran**

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Management Press, Praha 2004

Peková, J.: Veřejné finance, 3. doplněné vydání, ASPI Publishing, a.s., Praha 2005, kap. 3, kap. 8, kap. 11

Public Finance in EMU 2003, European Economy, European Commission, 2003

**Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráce, Evropská komise, 2003
Národní rozvojový plán**

Wokoun, R.: Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie, Nakladatelství Oeconomica, VŠE, Praha 2003

**Zákon o obcích
Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
Zákon o regionálním rozvoji**

Zákon o krajích

www.euroskop.cz

www.evropska-unie.cz

www.eunie.cz

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Jitka Peková, CSc.

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce:

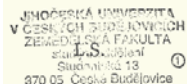
9. března 2005

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. dubna 2006

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

prof. Ing. František Střeleček, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 9. března 2005

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Euroregiony a jejich význam v příhraniční spolupráci“ zpracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů uvedených v seznamu literatury.

R. Křimová

Děkuji paní Doc. Ing. Jitce Pekové, Csc. za odborné vedení a všestrannou pomoc při zpracování této práce.

Abstract

The work focuses on Euroregions and their importance in cross border co-operation. Euroregions belong to a special type of integration system, although they represent a classical type of international cooperation. Euroregions are common areas, that have been artificially created by intergrating close-boarder towns and villages of two or more countries. They aim to balance the differences between regions on either side of the border. Euroregions attempt to solve common problems that result from the geographic location of both regions. The European Union promotes crossborder cooperation by subsidies from programmes such as Phare CBC, Interreg IIIA and from structural funds. At present there are thirteen Euroregions functioning in the Czech Republic, the youngest one was founded in 2002

The aim of this work is to explain the types of Euroregions and evaluate the effectivity of cross border co-operation as seen by the Czech Republic. In order to analyse and understand the meaning and importance of Euroregions It focuses on the activities of the Euroregion Nisa which is situated on the border of the following countries: Germany, Czech Republic and Poland.

The work explains how Euroregions improve operations of regional councils and institutions. They also reduce the differences between regions and promote competition within the European Union. Euroregions are an essential part of the European Union.

Key words: Euroregion; Regional policy; European Union; Structural funds; Municipality.

OBSAH

Úvod	1
I. TEORETICKÁ ČÁST	
1. Příhraniční spolupráce v Evropské unii, formy spolupráce a jejich význam	
1.1. Historie přeshraniční spolupráce, důvody vzniku přeshraniční spolupráce	3
1.2. Regionální politika v Evropské unii	7
1.3. Iniciativy a programy na úrovni Evropské unie, strukturální fondy	11
2. Zhodnocení příhraniční spolupráce v České republice od 90. let, regionální politika v České republice a její finanční aspekty	20
3. Postavení euroregionu příhraniční spolupráce, charakteristika euroregionu a zaměření jeho činnosti	24
II. PRAKTICKÁ ČÁST	
4. Význam euroregionu příhraniční spolupráce na příkladu Euroregionu Nisa	
4.1. Členové Euroregionu Nisa	41
4.2. Vznik Euroregionu Nisa	43
4.3. Charakteristika české části Euroregionu Nisa	43
4.4. Orgány a grémia	46
4.5. Financování a hospodaření Euroregionu Nisa	49
4.6. Činnost a programové zaměření Euroregionu Nisa	50
Závěr	66
Seznam použité literatury	
Příloha	

Úvod

Euroregiony patří mezi zvláštní druhy regionů, které představují klasický způsob spolupráce na mezinárodní úrovni. Jedná se o uměle vytvořené společné regiony, které vznikly propojením pohraničních území dvou či více států. V České republice najdeme celkem třináct euroregionů, z nichž poslední vznikl v roce 2002.

Cílem práce je zhodnotit formy a účinnost příhraniční spolupráce z pohledu České republiky a aktivity vybraného euroregionu v této oblasti se zvláštním zřetelem k aktivitám Euroregionu Nisa.

V obecné části věnované euroregionům se práce zabývá historickými souvislostmi vzniku euroregionů, obecnými principy spolupráce, regionální politikou Evropské unie a jejími finančními aspekty, iniciativami a programy na úrovni Evropské unie, strukturálními fondy. Dále zde najdeme zhodnocení příhraniční spolupráce v České republice od 90. let 20. století, regionální politiku v České republice a její finanční aspekty, postavení euroregionu příhraniční spolupráce, charakteristika euroregionu a zaměření jeho činnosti.

Význam euroregionu příhraniční spolupráce byl zpracován na příkladu euroregionu Nisa, který se zahrnuje oblast na trojzemí Spolkové republiky Německo, České republiky a Polské republiky. Euroregion Nisa patří mezi neaktivnější euroregiony vyvíjející činnost na území České republiky. Současně je specifický i svým rozložením na území tří států. Je popsán systém řízení euroregionu a způsob realizace některých významných činností v posledním období, které významným způsobem přispěly k rozvoji jednotlivých obcí regionu jako celku a na jejichž realizaci jednotlivé obce participovaly, případně ji zajišťovaly ve vzájemné spolupráci.

Při zpracování bakalářské práce byly využity jako zdroje zejména internetové stránky a odborné knihy. Knihy byly nápomocny při pochopení teoretického základu euroregionů a z internetu byly čerpány aktuality a konkrétní příklady pro doplnění teoretické části. Novinové články a reportáže z německé televize napomohly k pochopení problematiky a zamyšlení se nad úlohou euroregionů. Pro získání dat týkající se praktické části byl osloven sekretariát české strany euroregionu sídlící v Liberci.

Pro sepsání teoretické části byla nejprve prostudována odborná literatura, která se zabývá zpracovávanou problematikou, jejíž seznam je uveden na závěr práce v seznamu použité literatury. Při zpracování byla použita metoda deskripce v návaznosti na vybranou literaturu. V práci bylo využíváno zejména dat získaných ze sekundární analýzy, které byly

čerpány například z Českého statistického úřadu, Centra pro regionální rozvoj, Euroregionu Nisa a ze stránek jednotlivých euroregionů. Analýza financování Euroregionu Nisa byla napsána po nastudování rozpočtu a zprávy o hospodaření tohoto euroregionu, který byl poskytnut sekretariátem v Liberci. Daná problematika byla rozebrána komparační metodou.

Získané informace byly zpracovány a sepsány do komplexního shrnutí, které vystihuje problematiku a vývoj euroregionů, zhodnocuje jejich význam a zaměřuje se na analýzu Euroregionu Nisa.

I. Teoretická část

1. Příhraniční spolupráce v Evropské unii, formy spolupráce a jejich význam

1.1. Historie přeshraniční spolupráce, důvody vzniku přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce spočívá v trvalé spolupráci dvou sousedících příhraničních oblastí.¹ Společná přeshraniční spolupráce neznamená, že jeden z partnerů jedná nejprve samostatně na národní úrovni a následně se snaží zapojit partnery na druhé straně hranice nebo s nimi spolupracovat. Přeshraniční spolupráce zahrnuje všechny oblasti každodenního života, rozvoje společných programů, priorit a akcí.

Spolupráce probíhá ve formě komisí vládních a komisí pro územní plánování nebo ve formě přeshraničních euroregionů nebo „seskupení“ s podobnou strukturou, které mohou být organizovány s nebo bez oficiální mezistátní smlouvy.²

Přeshraniční spolupráce mezi bezprostředně sousedícími příhraničními regiony má v Evropě mnohdy již dlouhou tradici. V některých západoevropských státech byla přeshraniční spolupráce poprvé umožněna až v 80. letech díky členství v Evropské unii.³ V zemích střední a východní Evropy mohl srovnatelný proces začít až po roce 1989.

Myslím si, že je přeshraniční spolupráce velmi důležitá, neboť napomáhá překonávat nevýhody okrajových poloh pohraničních oblastí. Dle mého názoru je třeba pro zlepšení efektivnosti přeshraniční spolupráce, aby byla založena široce a uskutečňována od samého počátku společně. Měly by být zapojeny všechny aspekty denního života, musí probíhat každodenně a pravidelně a měla by být realizována na všech úrovních, tj. na národní, regionální i místní úrovni.

V 19. a 20. století se vyvinula charakteristická struktura evropských států. Nově vzniklé hranice v Evropě v posledních třech stoletích rozdělují mnohdy regiony a etnické skupiny v nich žijící. Vznikaly zde takto nepřírozené hranice.⁴ Docházelo k přesunu hranic v důsledku válek, které byly motivovány dobýváním nových území.

---

¹ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A2, s. 1.

² Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A2, s. 3.

³ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A2, s. 3.

⁴ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 6.

Již v 50. letech, krátce po 2. světové válce, se zástupci mnoha evropských příhraničních oblastí spojili, aby projednali odstranění hraničních bariér a možnosti přeshraniční spolupráce.

Po 2. světové válce došlo k zakládání komunálních regionálních svazů na obou stranách hranice dle příslušného národního práva, které se zabývaly společnými zájmy a usilovaly o optimalizaci přeshraniční spolupráce.⁵ Mnohdy se spojily v přeshraniční zastřešující svaz (Euregios nebo podobná struktura). Přibližně od roku 1960 trvale orientovaly svoji politiku na všech politických a administrativních úrovních na zlepšení sociálně kulturní a ekonomické situace obyvatel příhraničních oblastí a na omezení či odstranění hraničních bariér.

Obyvatelstvo v příhraničních a přeshraničních regionech očekávalo řešení problémů, za něž byly odpovědné především národní vlády,⁶ např. v oblastech: veřejná správa a plánování, rozdílné administrativní struktury, územní plánování, organizace a metody; daně, sociální zabezpečení, vzdělání a výchova, konkurence, dojíždění za prací a veřejné služby; jazykové vzdělávání a uznávání kvalifikace; budování silnic, veřejná zařízení, infrastruktura a životní prostředí.

Problémy v těchto oblastech vedly často k chybně umístěným investicím na obou stranách hranice a k četným absurditám v každodenním životě.

Regionální problémy mohou být způsobeny celou řadou faktorů ekonomické i neekonomické povahy.⁷ Hlavní faktory vztahující se k ekonomickým teritoriím jsou relativně nízká mobilita pracovní síly a kapitálu a geografické faktory, zejména geografická odlehlost a nedostatečné přírodní zdroje. Dále například nevyhovující ekonomická struktura regionu, institucionální faktor (centralizující vliv ústředních institucí může být do určité míry zodpovědný za regionální nerovnováhu) a psychologické faktory.

K nerovnoměrnému regionálnímu rozvoji přispívají i sekundární faktory⁸, jako například vnější ekonomika (technická, finanční a infrastrukturální), demografická situace (nižší úroveň vzdělanosti), rigidita nákladů u cen, široký rozsah regionální uniformity mezd pro určité kvalifikační skupiny, regionální diference v inovacích a celá řada dalších faktorů nejrůznější povahy.

---

⁵ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 6.

⁶ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 6.

⁷ WOKOUN, R. *Česká regionální politika při vstupu do EU*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. s. 7.

⁸ WOKOUN, R. *Česká regionální politika při vstupu do EU*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. s. 7.

Značné diference v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů mohou významně ovlivňovat i celkový hospodářský rozvoj státu, včetně vyvolání sociálních nepokojů až politických konfliktů, jejímž hlavním cílem bylo vytvořit předpoklady pro zmírnění či dokonce odstranění neúměrných diferencí v rozvoji jednotlivých regionů v rámci státu a souběžně přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti jak regionů, tak zejména celé národní ekonomiky.⁹

Návrh založit evropskou asociaci nebo sdružení hraničních regionů byl poprvé vznesen v roce 1965 na Mezinárodní konferenci regionálního plánování v Basileji.¹⁰ V r.1971 byla založena Stálá konferenci evropských hraničních regionů, které přijala jméno Asociace evropských hraničních regionů (AEBR).

Nejdůležitějším partnerem Asociace evropských hraničních regionů v 70. a 80. letech byla Rada Evropy. Silné kontakty vybuďovala Asociace evropských hraničních regionů rovněž s Evropskou komisí, Evropským parlamentem, Radou evropských obcí a regionů a samotnými hraničními regiony.

Asociace evropských hraničních regionů je registrovanou asociací se sídlem v Gronau ve Spolkové republice Německo. V současnosti má 90 členů z více než 160 hraničních regionů po celé Evropě.¹¹

Cíle a úkoly Asociace evropských hraničních regionů popisují stanovy přijaté 25. listopadu 1994 v Terstu Itálii. K jejím cílům patří zejména podporovat a koordinovat vzájemnou spolupráci regionů v rámci Evropy, propagovat výměnu zkušeností a informací s ohledem na společné zájmy v oblasti přeshraniční spolupráce a zastupovat tyto společné zájmy při jednání s parlamenty, orgány, úřady a institucemi států a nadnárodních organizací.

Práce Asociace evropských hraničních regionů zahrnuje realizaci programů a projektů, žádostí o financování a administrativu s tím spojenou, organizaci akcí zaměřených na přeshraniční problematiku, pomoc s řešením přeshraničních problémů a podporu speciálně zaměřených aktivit, přípravu a realizaci společných opatření, rozvoj Centra pro evropské hraniční a příhraniční regiony a úzkou spolupráci s Evropskou unií a

---

⁹ WOKOUN, R. *Česká regionální politika při vstupu do EU*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2003, s. 8.

¹⁰ *Asociace evropských hraničních regionů*. [online]. <http://www.euroregion-silesia.cz/index2.php?menu=4&file=data/cinnost/AEBR&menu_pod=4>, 20.2.2006.

¹¹ *Asociace evropských hraničních regionů*. [online]. <http://www.euroregion-silesia.cz/index2.php?menu=4&file=data/cinnost/AEBR&menu_pod=4>, 20.2.2006.

Radou Evropy, poskytování informací o přeshraniční problematice evropským politikům, veřejnosti.¹²

Orgány Asociace evropských hraničních regionů jsou valná hromada (nejvyšší orgán asociace), prezídium a generální sekretář.¹³ V rámci Asociace evropských hraničních regionů je možné zakládat poradní výbory ze zástupců evropských a politických orgánů, asociací a sociálních skupin.

Od konce 80. a počátku 90. let dochází v Evropě k postupnému odbourávání vnitřních hranic Evropské unie od 1. ledna 1993, o snahu o navázání kontaktů směrem za nové vnější hranice a o skutečnost, že přijímáním dalších nových členů do Evropské unie se z dnešních vnějších hranic stanou hranice vnitřní a dosavadní hranice ve střední a východní Evropě se stanou vnějšími hranicemi Evropské unie.¹⁴

Na všech vnitřních a prakticky na všech vnějších hranicích Evropské unie vznikly národní regionální a komunální svazy na obou stranách hranice nebo i přes hranici, které spolupracují s Asociací evropských hraničních regionů.

Pro řešení přeshraničních právních problémů vyvinula Rada Evropy v 80. letech smlouvy a modely. V roce 1981 byla přijata Charta příhraničních a hranice přesahujících regionů v Evropě, která zdůrazňovala nutnost spolupráce se zeměmi střední a východní Evropy.¹⁵ Nástroje regionální politiky Evropské unie se nabízely coby řešení nejprve v jižní a západní Evropě: specifická regionální podpora příhraničních oblastí byla od roku 1989/1990 založena na plánech a strategiích přeshraničního rozvoje a na příslušných operačních programech v rámci významné nové iniciativy společenství pod označením INTERREG.

Dnes již existují četné příhraniční a přeshraniční regiony, v nichž jsou realizovány přeshraniční iniciativy a pilotní akce takřka ve všech státech střední a východní Evropy.¹⁶ Regiony jsou podporovány přeshraničními programy v rámci podpory Evropské unie pro střední a východní Evropu (CBC PHARE a CBC Tacis). Tyto hraniční regiony se velmi rychle poučily ze zkušeností Evropské Unie na poli přeshraniční spolupráce a rozvinuly krok za krokem spolupráci se sousedícími oblastmi na místní, regionální a národní úrovni.

---

¹² *Asociace evropských hraničních regionů*. [online]. <http://www.euroregion-silesia.cz/index2.php?menu=4&file=data/cinnost/AEBR&menu_pod=4>, 20.2.2006.

¹³ *Asociace evropských hraničních regionů*. [online]. <http://www.euroregion-silesia.cz/index2.php?menu=4&file=data/cinnost/AEBR&menu_pod=4>, 20.2.2006.

¹⁴ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 7.

¹⁵ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 7.

¹⁶ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 7.

Nově přichozí státy v Evropské unii jsou podporovány z Iniciativy Společenství INTERREG IIIA,¹⁷ která navazuje bezprostředně v příhraničních oblastech program na CBC PHARE, který byl ukončen programem roku 2003.

1.2. Regionální politika v Evropské unii

„Regionální politika je soubor cílů, opatření a nástrojů, kterými stát snižuje velké rozdíly v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů. Významné postavení zaujímají i finanční nástroje.“¹⁸

Regionální politika se realizuje jednak na úrovni státu prostřednictvím ústředních orgánů státní správy, a zaměřuje se především na pomoc méně rozvinutým regionům, jednak, na úrovni regionu samého se zaměřením na rozvoj celého regionu a zmírňování rozdílů v ekonomickém rozvoji uvnitř regionu mezi mikroregiony, obcemi a městy apod. Subjektem regionální politiky uvnitř regionu jsou orgány regionální úrovně územní samosprávy.

Význam regionů zdůrazňuje i regionální politika Evropské unie v pojetí tzv. regionu soudržnosti. K tomuto účelu byla v Evropské unii vytvořena speciální metodika NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques); v překladu Územní statistická jednotka. NUTS se používá pro potřeby statistiky, posuzování a hodnocení potřebnosti regionů, popřípadě vhodnosti podpory konkrétního regionu z prostředků Evropské unie.¹⁹

Klasifikace má 6 úrovní NUTS s následujícím významem:

- NUTS 0 = stát (t.j. Česká republika)
- NUTS I = území (t.j. Česká republika)
- NUTS II = oblast (t.j. sdružené kraje)
- NUTS III = kraj (t.j. vyšší územní samosprávné celky)
- NUTS IV = okres
- NUTS V = obec (t.j. zpravidla základní územní jednotky).

V Evropské unii se regionální politika dostala do popředí zájmu už v souvislosti s vytvořením strukturálních fondů - v r. 1958 Evropského sociálního fondu a Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu, později v r. 1975 Evropského fondu

---

¹⁷ INTERREG IIIA. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000006000>>, 21.2.2006.

¹⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 61.

¹⁹ *Nomenklatura územních statistických jednotek NUTS*. [online]. <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/podpora-v-regionech/nomenklatura-uzemnich-statistickych/1001179/6584/#b4>>, 23.3.2006.

regionálního rozvoje a v r. 1992 Finančního nástroje pro podporu rybolovu, v r. 2002 Fondu solidarity na pomoc při odstraňování následků přírodních katastrof a zmírnění jejich dopadu na finanční situaci zemí. V r. 1993 byl vytvořen tzv. Kohezní fond (Fond soudržnosti), který je úzce napojen na program hospodářské konvergence - Pakt stability a růstu. Význam regionální politiky zemí Evropské unie byl zdůrazňován současně i s dohodou o volném pohybu osob (na základě tzv. Schengenské dohody z r. 1990).²⁰

Regionální politika je v Evropské unii spojena s realizací cílů strukturální politiky a politikou hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie.

Cílem regionální politiky je identifikace a eliminace problémů a negativních důsledků nerovnoměrného ekonomického rozvoje a strukturálních změn v zemích Evropské unie.

Mezi nástroje regionální politiky Evropské unie můžeme zahrnout

- makroekonomické nástroje - stabilizační politiku (fiskální), měnovou politiku, protekcionismus - využívané i ve vztahu k regionům;
- mikroekonomické nástroje - realokace pracovních sil, realokace kapitálu; jde např. o úhradu nákladů spojených se stěhováním, výkupem nemovitostí, účelové dotace (subvence) na rozvojové programy, dotace na dopravu apod.;
- ostatní nástroje - administrativní či institucionální (např. pomoc regionálních rozvojových agentur apod.), které se však využívají spíše výjimečně.

Od r. 1999 se cíle regionální politiky Evropské unie²¹ zaměřily na podporu zaostávajících regionů formou poskytovaných dotací ze strukturálních fondů, Evropské unie - v současnosti je kritériem podíl HDP na 1 obyvatele v regionu - za poslední tři roky nižší než je 75 % průměru Evropské unie, na podporu regionů ohrožených sociálním úpadkem a rozvoj lidských zdrojů.

Myslím si, že sociální solidarita je nutná, neboť je předpokladem jednotného státu. V případě, že by Evropská unie nepodporovala tyto oblasti, docházelo by k utváření výrazných regionálních nerovností, které by významnou měrou negativně ovlivňovaly výkonnost celé ekonomiky.

„Finanční prostředky se z fondů Evropské unie poskytují jako přísně účelové subvence. Finanční prostředky strukturálních fondů a Kohezního fondu jsou používány podle

---

²⁰ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 62-63.

²¹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 63.

předem stanovených pravidel. V poslední době se použití fondů Evropské unie podstatně zpřísnilo, posiluje se nejenom hospodárnost, ale i cílevědomost v použití prostředků a užitečnost, efektivnost výsledku využití finančních prostředků. Prověřují se uznatelné a neuznatelné náklady související s realizací rozvojových programů v regionech. Prostředky strukturálních fondů a Kohezního fondu mohou být využívány pouze v souladu s principy strukturální politiky.²²

Procento prostředků požadovaných od EU závisí na charakteru projektu, na tom, zda jde o projekt přinášející zisk, nebo o neziskový projekt. U neziskového projektu může příspěvek od EU činit až 75 %; zbývajících 25 % tvoří spolufinancování z národních, resp. ze soukromých zdrojů. U ziskového projektu 50 % hradí zadavatel projektu ze svých zdrojů, dalších 50 % tvoří ze 75 % příspěvek od EU (tj. z celkového objemu prostředků 37,5 %) a z 25 % pak veřejné zdroje (tj. 12,5 % z celkového objemu prostředků na projekt).²³

K principům strukturální politiky Evropské unie patří

- **komplementarita**, tzn. příspěvek dotacemi ze strukturálních fondů Evropské unie k doplnění národních finančních zdrojů a příspěvek tak ke koncentraci finančních prostředků;
- **partnerství**, tzn. úzká spolupráce mezi Komisí Evropské unie, orgány a institucemi státu a regionu při přípravě pomoci, financování akce, monitorování akce a hodnocení pomoci;
- **programování** - prostředky fondů jsou alokovány na schválené víceleté programy, které se realizují konkrétními projekty;
- **adicionálna** (doplňkovost), kdy dotace ze strukturálních fondů Evropské unie tvoří doplněk národních dotací, subvencí z veřejných rozpočtů. Ale nenahrazují je.
- **monitorování a vyhodnocování** prováděných opatření z hlediska věcného i finančního a vyhodnocování efektivnosti vynakládaných prostředků;
- **solidarita**. Ekonomicky vyspělejší a bohatší země přispívají do společného rozpočtu více než ekonomicky méně rozvinuté a chudší země, které naopak získávají v přerozdělovacích procesech více finančních prostředků na rozvoj svých problémových regionů;
- **subsidiarita**, tzn. rozvojové akce realizovat na co nejnižší vládní úrovni, tzn. až na úrovni územní samosprávy, schopné je zvládnout a dosáhnout požadovaného

---

²² PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 64.

²³ *Projektová příprava a poradenství - INSTRUKCE*. [online]. <http://www.arr-nisa.cz/01/01_1.html>, 11.4.2006.

sociálně ekonomického cíle. Využití tohoto principu vyplývá z Maastrichtské smlouvy o Evropské unii;²⁴

- **kompatibilita** (slučitelnost), tzn. financování akce dotacemi ze strukturálních fondů musí být v souladu s ustanovením smlouvy o Evropském společenství, politikou a nástroji Evropské unie, s pravidly o zadávání veřejných zakázek a hospodářské soutěži atd.;
- **koordinace a harmonizace** pomoci prostřednictvím programování (plány, rámce podpory, operační programy, samostatné programové dokumenty), monitorování a vyhodnocování pomoci.

Domnívám se, že všechny tyto principy jsou důležité, neboť napomáhají zlepšení komunikace mezi vládními orgány na straně jedné a firmami a občany na straně druhé. Dále přispívají k decentralizaci vládní moci. Z těchto důvodů si myslím, že je důležité, aby je převzaly a realizovaly i nečlenské státy.

K dosažení cílů strukturální politiky se využívají podle zvláštních ustanovení i finanční nástroje (půjčky, záruky) v rámci Evropského investičního fondu a Evropského společenství pro atomovou energii (Euroatom).²⁵

---

²⁴ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 64.

²⁵ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 66.

1.3. Iniciativy a programy na úrovni Evropské unie, strukturální fondy

„Evropská komise navrhuje a řídí iniciativy v rámci regionální politiky Evropské unie. V současné době to jsou

- **podpora přeshraniční, meziregionální, nadnárodní a mezinárodní spolupráce - INTERREG** (koordinace s programy PHARE, TACIS a MEDA);
- **podpora hospodářské a sociální regenerace měst a příměstských oblastí, které procházejí krizovým obdobím - URBAN**. Pro tyto podpory se využívají finanční prostředky Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF);
- **rozvoj venkovských oblastí - Leader**. V rámci této iniciativy se využívají finanční prostředky Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (EAGGF);
- **nadnárodní spolupráce v boji proti diskriminaci a nerovnosti na trhu práce, rovnost příležitostí, pracovní a sociální zařazení osob žádajících o azyl - EQUAL**. Pro tuto spolupráci jsou využívány finanční prostředky Evropského sociálního fondu (ESF)²⁶

Programy můžeme rozdělit na následující druhy:

1) Předvstupní programy

Předvstupní nástroje v České republice byly zaměřeny na vytvoření podmínek pro co nejrychlejší a nejefektivnější čerpání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie po jejím vstupu do Evropské unie se současným pozitivním dopadem na hospodářství země. Česká republika měla přístup k předvstupním programům PHARE, ISPA a SAPARD.

Program PHARE (*Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economies*)

Tento program je zaměřen především na projekty přípravy institucí veřejné správy na vstup do Evropské unie. Tento předvstupní nástroj pomoci využívala Česká republika již od roku 1990.

Program PHARE se obecně skládá ze tří programových celků:

- **Národní programy PHARE** - zahrnují zejména projekty zaměřené na přípravu České republiky na členství v Evropské unii. Jsou to především projekty pro českou státní správu, které napomáhají přijímání *acquis communautaire* (současný stav evropského práva), investiční projekty v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti.

---

²⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 66-68.

- Programy přeshraniční spolupráce - jsou přípravou na účast v iniciativě Společenství INTERREG III. Projekty v rámci těchto programů jsou zpravidla investičního charakteru, realizují se v příhraničních regionech a mají přeshraniční dosah.
- Mnohonárodní programy PHARE - slouží zejména k dodatečné podpoře spolupráce a přípravy kandidátských zemí na vstup do Evropské unie a při jejich implementaci tyto země spolu navzájem spolupracují.²⁷

Program CBC PHARE (*Cross-border Co-operation PHARE*)

Program CBC PHARE byl v České republice zahájen v roce 1994 v česko-německé příhraniční oblasti. Postupně docházelo k rozšíření programu i do česko-rakouské, česko-polské a česko-slovenské příhraniční oblasti.²⁸ Jedním z hlavních důvodů, proč program vznikl, byla existence programu INTERREG IIIA, který již probíhal v členských zemích Evropské unie jako podpora příhraničních regionů. S tím souvisela i potřeba nalézt obdobný způsob financování pro sousední, nečlenské země Evropské unie. Vývoj programu CBC PHARE můžeme rozdělit do několika programových období, které mají rozdílné cíle.

Program CBC PHARE je programem s roční programovací periodou, alokací prostředků na základě schváleného finančního memoranda a s tříletým obdobím pro implementaci projektů (období stanovené pro uzavírání smluv, realizaci projektů a úhradu finančních závazků ze zdrojů PHARE).

V programovém období 1994-1999 bylo hlavním úkolem programu zmírňování deficitů v příhraničních oblastech a podpora přeshraniční spolupráce zaměřená na odstraňování negativních vlivů dlouhodobé izolace pohraničních regionů, které vznikly následkem jejich periferní polohy, a podpora úsilí k vytváření srovnatelných podmínek pro další rozvoj území na obou stranách hranice. V programovém období 1994-1999 byl program CBC PHARE realizován zpočátku v podobě velkých investičních programů, které byly zaměřené zejména na dopravu (modernizace silniční a železniční sítě vedoucí k hraničním přechodům), technickou infrastrukturu (ochrana ovzduší), životní prostředí, vodní hospodářství (kanalizace, čistírny odpadních vod). Později došlo ke vzniku Fondu malých projektů (1996/97), který byl flexibilním nástrojem podporující realizaci malých

²⁷ *Předvstupní programy*. [online], <<http://www.crr.cz/index.php?menu=59>>, 12.3.2006.

²⁸ *Program přeshraniční spolupráce PHARE (2003)*. [online]. <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/podpora-podnikani-v-roce-2003/program-preshranicni-spoluprace-phare/1000633/6457/?fornewsid=6457>>, 10.4.2006.

neinvestičních akcí pro rozvoj a rozšiřování přeshraničních aktivit obyvatel na obou stranách hranice.²⁹ Fondový mechanismus se postupně rozšiřoval (programy roku 1997-1999) a vedle neinvestičních projektů vznikly fondy i na podporu malých infrastrukturních projektů (fondy na odstranění povodňových škod v roce 1997, fond obnovy lesa, fond obnovy venkova, fond malých infrastrukturních projektů). V průběhu uvedeného období bylo do tohoto programu alokováno celkem 179 mil. EUR.

V programovém období 2000-2006 docházelo k přiblížení programu CBC PHARE k programu INTERREG IIIA. Hlavním strategickým cílem obou programů byla snaha o vytváření jednotného integrovaného sociálně ekonomického prostoru. Tyto programy měly za úkol připravit příhraniční oblasti na vstup České republiky do Evropské unie (1.5.2004). V období 2000-2003 měla Česká republika jako kandidátská země přístup ke třem předvstupním programům: PHARE, ISPA a Sapard.

Pro analýzu jsem použila údaje z roku 2003, který byl posledním realizovaným programem CBC PHARE v České republice. Všechny programy z tohoto roku by měly být dokončeny do roku konce 2006. Pro názornost přikládám tabulku alokace částek z programu CBC PHARE, kde vidíme, že roční alokace byla ve výši 19 mil. EUR (z toho náleželo česko-německé příhraniční oblasti 10 mil. EUR, česko-rakouské 4 mil. EUR a česko-polské 5 mil. EUR).

Tab. 1: Částky přidělené z programu CBC PHARE v roce 2003

Kód programu	Název programu	CBC PHARE celkem	CBC PHARE SFMP
CZ 2003/005-079	CBC ČR - Rakousko	4 000 000	400 000
CZ 2003/005-095	CBC ČR – Německo	10 000 000	1 000 000
CZ 2003/005-077	CBC ČR - Polsko	5 000 000	500 000

Zdroj: *Společný fond malých projektů*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lssel=65|67|174>>, 12.3.2006.

Těchto 19 mil. EUR bylo použito především pro projekty životního prostředí, rozvoje dopravní infrastruktury, v česko-německé, česko-rakouské a česko-polské spolupráci v příhraničních oblastech republiky. Jako příklad můžeme uvést dva velké investiční projekty:

²⁹ *Program přeshraniční spolupráce PHARE (2003)*. [online]. <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/podpora-podnikani-v-roce-2003/program-preshranicni-spoluprace-phare/1000633/6457/?fornewsid=6457>>, 10.4.2006.

CZ 005.077.02 Mosty u Jablunkova - ČOV a kanalizace (I. etapa), který je v realizaci do 30. 11. 2006 a CZ 005.077.01 Rekonstrukce silnic v příhraničním regionu Ústí nad Orlicí, který je v realizaci do 30.6.2006.³⁰

V tabulce 1 vidíme, že v roce 2003 bylo přiděleno 10% z celkové částky poskytnuté CBC PHARE na Společný fond malých projektů (SFMP), který je zaměřený převážně na podporu přeshraniční spolupráce typu „People-to-people“ (organizace seminářů, školení, zakládání společných sociálních a ekonomických institucí, spolupráce komunit, výměny mládeže). Tento údaj ukazuje, že jsou menší investiční projekty důležitou složkou všech příhraničních programů, neboť 10% všech prostředků bylo poskytnuto těmto projektům.

Program CBC PHARE 2003 byl kromě velkých investičních projektů a Společného fondu malých projektů realizován též prostřednictvím čtyř grantových schémat zaměřených na investiční projekty v celkové výši 12,6 mil. EUR.³¹ Jedná se o Grantové schéma pro rozvoj přeshraničních sítí a lidských zdrojů v česko-rakouském příhraničním regionu, Grantové schéma pro rozvoj dopravní infrastruktury v česko-německém příhraničním regionu, Grantové schéma pro ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj v česko-německém příhraničním regionu a Grantové schéma pro udržitelný rozvoj a ochranu životního prostředí.

Na počátku svého působení se CBC PHARE zaměřoval na velké investiční projekty, na které bylo alokováno nejvíce finančních prostředků. Tímto se částečně vyrovnaly nejzásadnější rozdíly mezi příhraničními regiony. Později vznikl Fond malých projektů, jehož prostředky byly efektivně využity pro podporu akcí malého rozsahu s velkým a významným přeshraničním dopadem. O úspěchu malých projektů svědčí i fakt, že se zvedl zájem žadatelů o finanční prostředky vyhrazené pro tyto účely. Tato pomoc od Evropské unie byla nezbytnou součástí pro vznik euroregionů a jejich následný vývoj.

2) Iniciativy Evropské unie

Iniciativy Společenství jsou zvláštní programy zřízené Evropskou komisí k řešení specifických problémů dotýkajících se celého území Evropské unie, které doplňují jiné programy Evropského Společenství nebo usnadňují jejich realizaci.

---

³⁰ *CBC PHARE – Velké investiční projekty*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lssel=65|67|173>>, 12.3.2006.

³¹ *CBC PHARE 2003 – Grantová schémata*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lssel=65|67|175>>, 12.3.2006.

Česká republika čerpá prostředky z iniciativ INTERREG III a EQUAL. Hlavním cílem iniciativy EQUAL je prosazování inovativních nástrojů řešení stávajících problematických oblastí souvisejících s diskriminací a nerovnostmi v oblasti trhu práce.

Dále bych se zaměřila na iniciativu INTERREG III, zvláště pak na INTERREG IIIA, která podporuje přeshraniční spolupráci.

INTERREG III

Jednou z hlavních zásad Evropské unie je, že státní hranice by neměly být překážkou rovnoměrného rozvoje a integrace evropského území.³² Z tohoto důvodu se klade velký důraz na podporu přeshraniční spolupráce mezi příhraničními oblastmi, které jsou znevýhodněny izolací příhraničních komunit od svých přirozených sousedů na druhé straně hranice a zároveň okrajovým postavením území v rámci svých vlastních státních hranic a politik. Nástrojem pro překonání těchto nevýhod je iniciativa Společenství - INTERREG a její tři části: část A týkající se přeshraniční spolupráce, část B týkající se nadnárodní spolupráce a část C týkající se meziregionální spolupráce.

INTERREG III A

Program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA bezprostředně v příhraničních oblastech navazuje na předvstupní program CBC PHARE. Tato iniciativa je v České republice realizována od 1.července 2004 prostřednictvím pěti samostatných programů podle územního členění: česko - saský program, česko - bavorský program, česko - rakouský program, česko - slovenský program a česko - polský program.

INTERREG IIIA je zaměřen zejména na rozsahem menší projekty s konkrétním dopadem na dotyčnou příhraniční oblast. Při výběru projektů je kladen větší důraz na skutečné přeshraniční dopady a na prvek sblížení lidí a institucí v průběhu přípravy a následné realizace projektů.³³

Na iniciativu INTERREG III má deset nových členských zemí Evropské unie příslibeno v období let 2004 - 2006 celkem cca 425 mil. EUR, z toho Česká republika 60,9 mil. EUR (cca 67 mil. EUR - navýšeno o inflaci). Ročně tedy půjde o cca 20 mil. EUR, resp. cca 22 mil. EUR.

Na INTERREG IIIA - podporu menších projektů přeshraniční spolupráce se sousedními zeměmi na období 2004 - 2006 - chce Česká republika alokovat 80 %

---

³² *INTERREG IIIA*. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000006000>>, 10.3.2006

³³ *INTERREG IIIA*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lssel=78>>, 2.3.2006.

přislíbené částky, což je asi 48,8 mil. EUR. Tyto finanční prostředky budou rozděleny na pět příhraničních oblastí (v rámci Spolkové republiky Německo existují oddělené programy pro Svobodný stát Bavorsko a Svobodný stát Sasko), a to takto: pro česko-polské příhraničí 16,5 mil. EUR, pro česko-rakouské 11,0 mil. EUR, pro česko-saské 9,9 mil. EUR, pro česko-bavorské 8,6 mil. EUR, pro česko-slovenské příhraničí 9,0 mil. EUR.³⁴

Financování projektů realizovaných v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA je založeno na principu adicionality.³⁵ To znamená, že každý projekt spolufinancovaný ze zdrojů strukturálních fondů musí být současně spolufinancovaný z českých veřejných zdrojů. Zdroji spolufinancování projektu mohou být zdroje Evropského fondu regionálního rozvoje, státního rozpočtu, rozpočtu kraje a rozpočtů obcí.

Tab. 2.: Aktuální stav alokací

INTERREG IIIA Česká republika 2004-2008					
Stav ke dni:	7.3.2006				
Stát/Spolková země	celková částka	schváleno ŘV	k alokaci	schváleno %	k alokaci %
Bavorsko	8 170 000	8 035 339	134 661	98,4	1,6
Polsko	15 345 000	15 343 321	1 679	100,0	0,0
Rakousko	10 450 000	9 414 754	1 035 246	90,1	9,9
Sasko	9 405 000	9 355 387	49 613	99,5	0,5
Slovensko	8 370 000	8 367 491	2 509	100,0	0,0
Celkem	51 740 000	50 516 292	1 223 708	97,6	2,4

Pozn. Údaje v EUR, částky se vztahují na českou část příhraničních oblastí na celé programovací období (2004-2008). Zobrazené částky představují zdroje Evropského fondu regionálního rozvoje, které mohou tvořit max. 75% způsobilých výdajů projektu. Tabulka neobsahuje prostředky na technickou asistenci.

ŘV: řídicí výbor

Zdroj: *Aktuální stavy alokací*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lsel=78|311>>, 24.3.2006.

Tabulka 2 ukazuje naplánované (alokované) částky v rámci programu INTERREG IIIA. Stavby čerpání jednotlivých alokací jsou aktualizované vždy po zasedáních Řídicích výborů. Zde konkrétně máme uvedený stav ke dni 7.3.2006. V oblastech sousedících s Polskem a Slovenskem, kteří jsou také novými členy Evropské unie, byly prostředky již kompletně alokovány. Při srovnání vidíme, že nové členské státy potřebují více prostředků pro rozvoj než regiony na hranicích se státy Evropské unie. Od roku 2004 byla většina prostředků ve všech regionech již vyčerpána, což dokazuje důležitost INTERREGu IIIA.

³⁴ *INTERREG IIIA*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lsel=78>>, 2.3.2006.

³⁵ *INTERREG IIIA*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?did=216>>, 11.4.2006

3) Strukturální fondy

Po vstupu České republiky do Evropské unie (k 1.5.2004) získala naše země možnost čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů evropského společenství. Strukturální fondy jsou jedním z nejvýznamnějších nástrojů regionální a strukturální politiky Evropské unie. Zaměřují na snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů a snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů s důrazem na hospodářskou a sociální soudržnost Evropské unie. Slouží k naplňování cílů, které si Evropská unie stanovila pro období 2000 – 2006.

Cíle regionální a strukturální politiky Evropské unie pro období 2000 – 2006

- Cíl 1 – Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů (pro regiony s HDP pod hranicí 75 % průměru Evropské unie).
- Cíl 2 – Podpora hospodářské a sociální konverze regionů, které čelí strukturálním obtížím.
- Cíl 3 – Podpora přizpůsobování a modernizace politik a systémů vzdělávání, rekvalifikací a zaměstnanosti.

Prostředky ze strukturálních fondů se využívají na realizaci operačních programů a iniciativ společenství. Česká republika má v Rámci podpory Společenství čtyři sektorové operační programy a jeden regionální - Společný regionální operační program (SROP). Operační programy jsou zaměřeny na sektory Průmysl a podnikání, Rozvoj lidských zdrojů, Infrastruktura, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Podrobněji se budu zabývat operačními programy v kapitole 2.

Strukturální fondy jsou hlavním fiskálním nástrojem Evropské unie a v současné době existují následující čtyři strukturální fondy a jeden doplňkový:

- **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** – byl založen v roce 1975 a dodnes je objemem finančních prostředků největším fondem. Ze zdrojů Evropského fondu regionálního rozvoje jsou financovány projekty v regionech spadajících do cílů 1 a 2.
- **Evropský sociální fond (ESF)** - založen v roce 1960 a je hlavním nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti. Evropský sociální fond je zaměřen na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané a sociálně znevýhodněné skupiny a ženy v rámci všech 3 cílů regionální politiky Evropské unie.
- **Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství (EAGGF)** - funguje od roku 1962 a z jeho zdrojů je financován rozvoj venkovských oblastí. Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství je rozdělen do dvou sekcí. Orientační

sekce podporuje rozvoj venkova v souladu s cílem 1, což se promítá do modernizace a racionalizace zemědělské výroby. Záruční sekce působí v oblastech vývozních kompetencí, stabilizací cen, atp. **Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)** - založen v roce 1994 za účelem zajištění financování rozvoje přímořských regionů i rybářského odvětví.

- **Kohezní fond, Fond soudržnosti, (CF)** - byl založen v roce 1993 a je doplňkovým fondem, který stojí vedle strukturálních fondů. Je to významný nástroj, který poskytuje finanční prostředky na velké investiční projekty v oblasti životního prostředí a infrastruktury. Možnost čerpat z tohoto fondu mají státy, jejichž HDP je nižší než 90 % průměru Evropské unie.³⁶

Tab. 3: Alokace strukturálních operací pro Českou republiku v letech 2004-2006 podle oblastí podpory (v mil EUR, běžné ceny)

	2004-2006	2004	2005	2006
Kohezní fond	945,3	316,9	266,1	362,3
(Průměr*)				
Strukturální fondy	1 584,4	381,5	528,9	674
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,3	339	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
INTERREG	68,7	21	21,4	26,3
EQUAL	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2630,5	727	827,1	1076,3

* v případě Kohezního fondu byl pro každou zemi stanoven maximální a minimální limit v závislosti na absorpční kapacitě, Pramen: Evropská komise, duben 2003

Zdroj: *Strukturální fondy*. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008>>, 7.1.2006.

V tabulce 3 vidíme, že od roku 2004 do roku 2006 postupně docházelo k nárůstu získaných dotací z Evropské Unie. Nejdůležitější pro Českou republiku a euroregiony jsou Evropský fond regionálního rozvoje a Kohezní fond, neboť jsou z nich podporovány jednotlivé operační programy. Toto bych zdůvodnila velkou potřebou investování do zmenšování rozdílů v životním prostředí i infrastruktury. Právě euroregiony jsou charakteristické strukturálními obtížemi na hospodářské a sociální úrovni, proto Evropská unie finančně podporuje obzvláště tyto projekty. Pro euroregiony jsou nejdůležitější prostředky z CBC PHARE v představném období a v současnosti z iniciativy INTERREG

³⁶ *Strukturální fondy*. [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?menu=75>>, 12.3.2006.

IIIA, neboť se zaměřují výhradně na příhraniční oblasti. Prostředky z INTERREGu IIIA plynou z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Na závěr bych shrnula vývoj finančních prostředků poskytnutých Evropskou unií České republice. Již v předvstupním období byly příhraniční oblasti financovány z programu CBC PHARE. Vidíme zde, že Evropská unie si uvědomovala rozdíly ve vývoji v příhraničních oblastech, které vznikly izolací z důvodu nepropustných hranic v období komunismu. Evropská unie se snaží o zneviditelnění hranic uvnitř společenství, a proto je nutné odstranit tyto rozdíly. Po vstupu do Evropské unie došlo ke zvýšení finanční podpory plynoucí z INTERREGu IIIA. Tyto prostředky jsou poskytnuty z Evropského fondu regionálního rozvoje a mohou tvořit maximálně 75% způsobilých výdajů z tohoto fondu. Zbytek prostředků plyne ze státního rozpočtu České republiky. Zpočátku byly financovány velké investiční projekty, neboť bylo nutné nejdříve odstranit nejpodstatnější rozdíly. Později bylo možné se věnovat menším projektům. Myslím si, že v budoucnu budou podporovány projekty, které se budou zaměřovat na vzdělávání a na informovanost občanů v příhraničních oblastech.

2. Zhodnocení příhraniční spolupráce v České republice od 90. let, regionální politika v České republice a její finanční aspekty

Regionální politika v České republice má za cíl přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji regionů na území státu a ke snižování výrazných rozdílů v sociálně ekonomickém rozvoji regionu různými formami jeho podpory s cílem dosáhnout zlepšení ve využívání ekonomického potenciálu na úrovni regionů a přitom respektovat požadavek trvale udržitelného rozvoje.

„Regionální politika je chápána jako soubor nástrojů, opatření využívaných ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém potenciálu jednotlivých regionů a k podpoře jejich rozvoje, spojených i s řešením problémů zaměstnanosti, resp. strukturální nezaměstnanosti, využívaných i k předcházení, resp. zmírnění, negativních důsledků strukturálních změn ve strukturálně postižených regionech.“³⁷

V České republice se v 90. letech 20. století dostala do popředí zájmu regionální politika, nejen jako důsledek strukturální transformace ekonomiky, ale i vlivem tlaku z Evropské unie. Strukturální transformace ekonomiky měla především podobu přechod z těžkého průmyslu na lehký. V této době docházelo k uzavírání velkých výrobních podniků, což mělo za následek velkou nezaměstnanost v určitých regionech. Také bylo nutné přeorientovat zahraniční obchod z východních trhů na trhy západní. Regionální politika je důležitá, neboť v územích jsou rozdílné geografické faktory, přírodní zdroje a infrastruktura. Vzhledem k tomu, že se Česká republika chtěla stát členem Evropské unie, vyvstala potřeba koordinovat regionální politiku České republiky regionální politikou Evropské unie. Předpokladem bylo vypracování základního koncepčního dokumentu, tzv. Strategie regionálního rozvoje České republiky, který upravuje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, a Národního rozvojového plánu. Realizaci cílů regionální politiky pak významně ovlivňují společné regionální operační programy (SROP).³⁸

Národní rozvojový plán (NRP) představuje základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Kohezního fondu Evropské unie.³⁹ Cíle a podmínky čerpání podpory na jejich dosažení v jednotlivých oblastech jsou pak specifikovány v operačních programech (sektorově nebo regionálně zaměřených) a jejich

---

³⁷ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 106

³⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 105

³⁹ *Národní rozvojový plán (NRP) 2004-2006*. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008001001005>>, 11.4.2006.

dotacích. Základní oblasti rozvoje, jejichž realizací budou naplňovány specifické cíle, jsou definovány jako tzv. prioritní osy.⁴⁰ Tyto prioritní osy se zaměřují na posílení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb, rozvoj dopravní infrastruktury, rozvoj lidských zdrojů, ochrana a zkvalitňování životního prostředí, rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství a rozvoj cestovního ruchu. Prioritní osy budou realizovány prostřednictvím pěti operačních programů, které tak rozdílnou vahou přispějí k dosažení jednotlivých specifických cílů. Sektorově jsou zaměřeny čtyři operační programy: Průmysl a podnikání, Infrastruktura, Rozvoj lidských zdrojů, Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Regionálně je zaměřen Společný regionální operační program, který je souhrnným dokumentem zahrnujícím rozvojové priority sedmi regionů soudržnosti (celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy).⁴¹ Těchto osm regionů vzniklo na základě pospojování krajů, které neodpovídaly počtem obyvatel, rozlohou území a dalšími parametry pojetí regionu soudržnosti (NUTS), na jehož rozvoj se zaměřuje regionální strukturální politika Evropské unie. Cílem Společného regionálního operačního programu je především dosažení trvalého hospodářského růstu i růstu kvality života obyvatel regionů prostřednictvím nových ekonomických aktivit s důrazem na tvorbu pracovních míst v regionálním i místním měřítku, na zlepšení kvality infrastruktury a životního prostředí, na všeobecný rozvoj lidských zdrojů a na prohlubování sociální integrace.

V návrhu finančního plánu společného regionálního operačního programu České republiky se předpokládá čerpání finančních podpor na regionální rozvoj z fondů Evropské unie při zajištění finanční spoluúčasti národních finančních prostředků v letech 2004-2006. Stát podporuje regionální politiku z veřejných financí, a to jak na úrovni státního rozpočtu, tak na úrovni článků územní samosprávy. Zejména se jedná o nástroje přerozdělování finančních prostředků ve prospěch problémových regionů - dotace, subvence apod. na podporu programů rozvoje, na financování rekvalifikačních programů, stabilizace na trhu práce v problémových regionech apod.⁴² Priority socioekonomického rozvoje, které předpokládají realizaci velkých projektů v oblasti životního prostředí a infrastruktury, budou realizovány s podporou Kohezního fondu.

---

⁴⁰ *Národní rozvojový plán (NRP) 2004-2006*. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008001001005>>, 11.4.2006.

⁴¹ *Společný regionální operační program (SROP)*. [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008000005>>, 18.2.2006.

⁴² PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 61-62.

Tab. 4: Finanční prostředky na Rámce podpory Společenství = Cíl 1 (EUR, běžné ceny)

Rámec podpory Společenství (Cíl 1)	2004-2006	2004	2005	2006
běžné ceny - EK	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352
Operační program	2004-2006	2004	2005	2006
Průmysl a podnikání	260 852 142	60 798 079	87 082 257	112 971 806
Infrastruktura	246 360 355	57 420 408	82 244 353	106 695 594
Rozvoj lidských zdrojů	318 819 283	74 308 763	106 433 869	138 076 65
Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	173 901 427	40 532 052	58 054 838	75 314 537
SROP	454 332 571	105 893 505	151 673 302	196 765 764
Celkem	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352

Zdroj: *Strukturální fondy*. [online]. < <http://www.strukturalni-fondy.cz/index.php?show=000008>>, 7.1.2006.

Tabulka 4 znázorňuje, že nejvíce prostředků je vynaloženo na Společný regionální operační program. Domnívám se, že Společný regionální operační program je velmi důležitý, neboť napomáhá řídit rozvoj regionů tím, že je zde kladen velký důraz na podporu vyváženého a udržitelného ekonomického rozvoje regionů, který bude vycházet z iniciativ veřejného, neziskového a soukromého sektoru. Program bude založen na eliminaci faktorů, které překážejí rozvoji potenciálu regionu a na využití výhod, které poskytují příležitosti pro ekonomický růst.

Jako konkrétní příklad projektu v rámci Společného regionálního projektu bych ráda uvedla projekt Partnerství pro Liberecký kraj, při kterém dojde k vytvoření sítě partnerských institucí, které by měly územně i sektorově pokrýt celý Liberecký kraj. Důvodem realizace projektu je nedostatečná informovanost o možnostech získání finančních prostředků z Evropské unie. Tímto by mělo dojít ke zlepšení vzájemné spolupráce mezi jednotlivými sektory, což by do budoucna zajistilo větší účast partnerských institucí na rozvoji kraje. Tento projekt se týká praktické části bakalářské práce, a proto bude podrobně rozebrán v poslední kapitole této práce.

Těž se rozvíjela působnost regionálních rozvojových agentur, které vznikaly iniciativně tlakem z obecní úrovně či úrovně sdružení obcí, a prohlubovala se spolupráce regionů ležících v blízkosti hranic se sousedními zeměmi. Regionální rozvojové agentury se v posledních letech osvědčily jako účinný nástroj institucionální podpory regionálního rozvoje v zemích Evropské unie. Konkrétně v České republice působí regionální rozvojové agentury jako nástroj regionální politiky státu a krajů. Zejména pokud jde o podporu hospodářského rozvoje v krajích, včetně využívání státní a zahraniční pomoci a efektivní spolupráce veřejného sektoru s podnikatelskými subjekty v daném území. V zemích se

zavedenou tržní ekonomikou a ve stabilizovaném systému veřejné správy se tyto agentury zaměřují na relativně široké spektrum úkolů.⁴³ Jejich hlavní náplní bývá např.: zajišťování regionálního programování, poskytování služeb pro podnikání i pro místní či regionální orgány, příprava, realizace, monitoring a vyhodnocování rozvojových projektů, zajišťování vzdělávacích činností, mezinárodní aktivity včetně účasti na programech Evropské unie.

Kromě regionálních rozvojových agentur existuje také Centrum pro regionální rozvoj České republiky, který napomáhá realizovat cíle regionální politiky. Centrum pro regionální rozvoj je zastoupeno v jednotlivých regionech NUTS II svými pobočkami, které zajišťují každodenní operativní činnosti spojené s implementací programů spolufinancovaných z prostředků Evropské unie.⁴⁴ Mezi tyto činnosti patří např. realizace tzv. Komunikačního akčního plánu - propagace programu, poskytování základních informací a dokumentů, kontaktů a informací o probíhajících/ dokončených projektech, kontrolu úplnosti, případné úpravy a kompletaci návrhů smluv o financování z programu pro projekty ke spolufinancování z Evropského fondu regionálního rozvoje, a to na základě jednotné metodiky stanovené Ministerstvem pro místní rozvoj, zajištění uzavření smlouvy o financování s konečným příjemcem, apod.

Na území České republiky začaly vznikat první projekty příhraniční spolupráce počátkem 90. let, neboť bylo důležité vyrovnat rozdíly, které vznikly z důvodu izolovaného vývoje těchto oblastí. Tato sdružení se zformovala v naprosté většině na bázi přeshraniční spolupráce, tedy jako euroregiony, nebo jako jiné neformální spojení iniciativ přeshraniční spolupráce ("výbory pro spolupráci" na česko - rakouské hranici).

Regionální politikou České republiky za pomoci finančních prostředků fondů z Evropské unie byly povzbuzeny podnikatelské aktivity v pohraničních oblastech, byla podpořena bytová výstavba. Díky příhraniční spolupráci docházelo také k rozvoji přeshraniční dopravní obslužnosti a regionálních komunikací, rozvoji informačních a komunikačních technologií v obcích a regionech, rozvoji sociálních, kulturních a občanských aktivit v obcích.

---

⁴³ *Regionální rozvojové agentury v ČR.* [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?lssel=142>>, 21.3.2006.

⁴⁴ *INTERREG IIIA.* [online]. <<http://www.crr.cz/index.php?did=216>>, 11.4.2006

3. Postavení euroregionu příhraniční spolupráce, charakteristika euroregionu a zaměření jeho činnost

„Euroregiony mají v Evropě specifické postavení. Nejsou typickým regionem, ale představují sdružení obcí v příhraničních oblastech. Taková sdružení zpravidla vznikají s cílem společně řešit problémy, se kterými se potýkají obce při řízení veřejných záležitostí v různých částech příhraniční oblasti států. Určitou roli hraje i geografická poloha, která způsobuje obdobné problémy.“⁴⁵

První euroregion - Euroregion Bronzu - vznikl v r. 1958 v příhraniční oblasti mezi Německem a Nizozemím.⁴⁶ Od té doby vzniklo mnoho dalších euroregionů v různých příhraničních oblastech vyspělých států Evropy. Pomoc a koordinaci činnosti euroregionů zajišťuje v současné době Asociace evropských hraničních regionů.

Euroregiony sdružují jednotlivé příhraniční oblasti různých států Evropy. Vznikají na územích, která vykazují určitou kulturní, hospodářskou a mnohdy také historickou spojitost překračující státní hranice. Myšlenka euroregionů je tedy založena na poznatku, že sousedící regiony mají velmi často obdobné zájmy a problémy, i když patří k různým státům. Prostřednictvím četných přeshraničních projektů dochází k překonávání nevýhody periferního postavení a v neposlední řadě k udržování dobrých sousedských vztahů a ke vzájemnému poznávání.

Potřeba přeshraniční spolupráce vyplynula z nutnosti zmírnit či zcela vyrovnat nevýhody okrajového postavení obcí a regionů v příhraničí.⁴⁷ Takováto spolupráce je však možná jen za dvou podmínek a to existence vlastní aktivity obcí a různých sdružení v regionu a na straně druhé, podporou státu prostřednictvím politických a legislativních nástrojů. Prosazování společných zájmů obcí či jiných sdružení na obou stranách hranice byly tedy základními důvody vzniku nadnárodních spolků, pro které se vžil název euroregiony.

„Nikde jinde než v pohraničních oblastech sousedících států není každému tak jasně patrná nutnost zlepšení omezujících vnitrostátních předpisů. To, co je pro „vnitrozemce“ často evropskou teorií, to je pro obyvatele pohraničí každodenní praktickou zkušeností.“⁴⁸ Musí hranici trpět a z tohoto důvodu si přeje odstranění příčin vzniku svých

⁴⁵ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 38.

⁴⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, s. 39.

⁴⁷ STRNADOVÁ, L. *Všeobecné informace*. [online].

<<http://www.czso.cz/kraje/ul/publikace/euro/2003/obsah/vseob0101.htm>>, 15.11.2005.

⁴⁸ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 8.1.2006.

problémů.

Cílem práce v příhraniční a přeshraniční spolupráci vůbec je odbourání překážek a dělicích faktorů v tomto regionu, v neposlední řadě rovněž překonání hranice případně minimalizace jejího významu na správní hranici.

Euroregion je formální nástroj (struktura), který pracuje na principu dobrovolnosti, pro přeshraniční spolupráci regionálních organizací a obcí spojených případně s partnery ze všech sociálních a hospodářských oblastí.⁴⁹ Smlouvami a dohodami o přeshraniční spolupráci mezi obcemi, jejich sdruženími či regiony se zakládají vztahy, které definují obsah přeshraniční spolupráce a základní postupy a podmínky její realizace. V žádném případě se však jimi nevytvářejí nové správní nebo jiné orgány, které by mohly rozhodovat o právech a povinnostech občanů definovaného území.

Euroregiony jsou územní celky, které nesouvisí s krajem ani s jinými územními jednotkami NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques). Mohou se vytvářet na území s obdobnými problémy, obdobnou ekonomickou aktivitou atd. podobně jako vnitrostátní sdružení obcí. Podmínkou pro vznik euroregionů u nás je, že část jejich území musí patřit alespoň jednomu členskému státu Evropské unie.⁵⁰

Euroregiony mohou být založeny jako sdružení regionálních a místních institucí na obou stranách státní hranice, někdy s parlamentním shromážděním. Nebo se může jednat o přeshraniční organizace s trvalým sekretariátem a s odborným a správním personálem a s vlastními finančními prostředky. Mohou být založeny dle soukromého práva na účelových národních svazech nebo nadacích na obou stranách hranice dle příslušného platného veřejného práva nebo dle veřejného práva, založeného na mezistátních smlouvách, které upravují členství oblastních institucí.⁵¹

Přeshraniční spolupráce spočívá ve vymezení pracovní oblasti dle společných zájmů (např. infrastruktura, hospodářství, kultura). Jedná se o spolupráci ve všech oblastech života: bydlení, práce, volný čas, kultura, atd.. Sociálně kulturní spolupráce je stejně důležitá jako spolupráce v oblasti hospodářství a infrastruktury. Dochází k realizaci smluv, dohod a ujednání, které byly uzavřeny mezi státy na evropské úrovni, a k jejich zavedení do přeshraniční praxe. Poskytuje se poradenství, podpora a koordinace přeshraniční spolupráce zejména v následujících oblastech: hospodářský rozvoj, transport a doprava, územní plánování, ochrana životního prostředí a přírody, kultura a sport,

---

⁴⁹ *Euroregiony*. [online]. <<http://www.bruntal.net/view.php?cisloclanku=2004072301>>, 8.1.2006.

⁵⁰ STRNADOVÁ, L. *Všeobecné informace*. [online].

<<http://www.czso.cz/kraje/ul/publikace/euro/2003/obsah/vseob0101.htm>>, 15.11.2005.

⁵¹ Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 8.

zdravotnictví, energie, hospodaření s odpady, turistika a rekreace, agrární rozvoj, inovace a transfer technologií, škola a vzdělání, sociální spolupráce, záchranářství a ochrana proti / při katastrofách, komunikace, veřejná bezpečnost.⁵²

Cílem přeshraniční spolupráce v oblastech kulturních, sociálních, hospodářských a infrastruktury je zlepšování životních podmínek místního obyvatelstva. Hlavním motivem vzniklých sdružení je tedy snaha o odstraňování nerovností mezi pohraničními regiony a postupné vyrovnavání ekonomického i sociálního rozvoje.

Domnívám se, že přeshraniční spolupráce je nutná, neboť napomáhá při překonání vzájemných předsudků v příhraničních oblastech, které byly vštípeny obyvatelům v minulosti. Pomáhá také při budování demokracie a funkční regionální a komunální správy. Důležitá je také podpora hospodářského růstu a životní úrovně, neboť docházelo k odlišnému vývoji v příhraničních oblastech z důvodu polohy na okraji státu.

Euroregiony v České republice

Sdružení měst a obcí v příhraničních částech České republiky je zaměřené na přípravu a realizaci konkrétních návrhů projektů pro oživení území od poradenství při jejich přípravě a realizaci až po spoluúčast na celostátních i mezinárodních programech. Euroregiony spolupracují také na tvorbě kalendáře společenských, kulturních a sportovních akcí konaných na území euroregionu a přispívají tak k užší spolupráci, podpoře cestovního ruchu a kulturním výměnám.

Euroregiony v České republice financují programy a další potřeby z příspěvků zúčastněných obcí (v minulosti i z příspěvků z rozpočtů příslušných okresních úřadů). Na rozvojové programy do technické infrastruktury (zejména na rozvoj dopravních sítí, zlepšení životního prostředí), ale i na rozvoj turistiky, programy v rámci sportovního a kulturního rozvoje apod. mohly získávat i finanční prostředky od Evropské unie např. z grantů v rámci programu CBC PHARE Rakousko-Česká republika, programu CBC PHARE Svobodný stát Bavorsko-Česká republika, programu CBC PHARE Svobodný stát Sasko-Česká republika, CBC PHARE Polsko-Česká republika, programu East-East a CREDO.

V příhraničních oblastech České republiky existuje v současné době celkem třináct euroregionů.

---

⁵² Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráci*. 2000, kap. A1, s. 8.

Tab. 5: Přehled Euroregionů v České republice

Název euroregionu	Datum vzniku	Sousedící stát
Euroregion Elbe/Labe	24.6.1992	Německo
Euroregion Krušnohoří	18.12.1992	Německo
Euroregion Egrensis	3.2.1993	Německo
Euroregion Šumava	20.9.1993	Německo, Rakousko
Euroregion Silva-Nortica	13.4.2000	Rakousko
Euroregion Pomoraví	23.6.1999	Rakousko, Slovensko
Euroregion Bílé Karpaty	30.7.2000	Slovensko
Euroregion Beskydy	9.6.2000	Slovensko, Polsko
Euroregion Těšínské Slezsko	22.4.1998	Slovensko, Polsko
Euroregion Silesia	20.9.1998	Polsko
Euroregion Praděd	2.7.1997	Polsko
Euroregion Glacensis	5.12.1996	Polsko
Euroregion Nisa	21.12.1991	Polsko, Německo

Zdroj: *Euroregiony*. [online]. <<http://www.bruntal.net/view.php?cislocclanku=2004072301>>, 8.1.2006.

Polohu a umístění jednotlivých euroregionů na území Česká republika zobrazuje celková mapa.

Obr. 1: Mapa euroregionů

Zdroj: *Euroregiony*. [online].

<<http://euroskop.fcs.ihned.cz/cze/articleceb2.html?id=42000&cat=5209&ts=1>>, 4,1,2006.

Euroregion Elbe / Labe

Euroregion Elbe / Labe je vymezen oblastí v česko-německém pohraničí. Tato oblast zahrnuje na české straně část severních Čech a na německé straně Saské Švýcarsko, další část Horního Polabí a Východního Krušnohoří. Tento region zaujímá rozlohu 5.547 km², na které žije přibližně 1,5 mil. obyvatelstva.⁵³

Euroregion tvoří na české straně okresy Děčín (jižní část, tj. vlastní Děčínsko), Litoměřice, Teplice (většina okresu) a Ústí nad Labem. Jedná se o území z přírodního hlediska značně heterogenní, jehož hlavní osu tvoří řeka Labe. Euroregion zahrnuje jak oblasti zemědělsky orientované na Litoměřicku, průmyslově rozvinuté Ústecko, Děčínsko i Teplicko, tak i oblasti atraktivní pro cestovní ruch jako Děčínsko.

Na základě této rámcové dohody Euroregion Labe soustavně spolupracuje se subjekty působícími na území Saska (Spolková republika Německo) a účastní se i činnosti dobrovolného zájmového společenství Euroregionu Elbe / Labe a jeho orgánů.

Mezi hlavní úkoly Euroregionu Labe patří podpora rozvoje a spolupráce v oblasti územního a regionálního plánování, životního prostředí, hospodářství, infrastruktury přesahující státní hranice, prevence před živelnými pohromami, haváriemi, požáry apod., dopravy, cestovního ruchu, kultury, sportu a podpora i vzájemného setkávání občanů v rámci Euroregionu Labe.

Jako důkaz této spolupráce bych ráda uvedla několik příkladů činnosti Euroregionu Labe. Snaží se o usnadnění dopravy úpravou vodního toku Labe pro ekologickou dopravu. Dále je v provozu denní vlakové spojení mezi Bad Schandau a Děčínem. Za tento spoj může být veřejnost vděčná krom Českých drah a Deutsche Bahn také dvouletému snažení občanského sdružení z Dolního Žlebu a zástupcům pracovní skupiny Sozialdemokratische Partei Deutschlands (Sociálně demokratická strana Německa) v Euroregionu Elbe-Labe.

Pro rozvoj spolupráce v oblasti zdravotnictví, volného času a cestovního ruchu čtyř saských euroregionů podpořený iniciativou INTERREG IIIA dochází ke sledování podnikatelů, institucí a spolků z oblasti zdravotnictví, volného času a cestovního ruchu ve společných euroregionech Saska, České republiky a Polska.

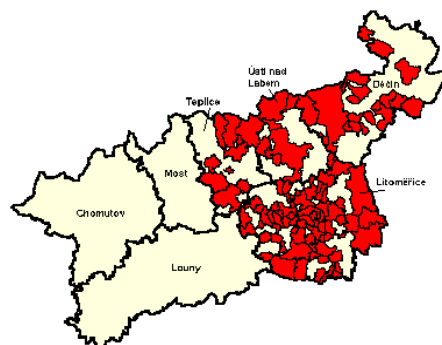
Euroregion také pořádá olympiádu pro děti a mládeže z této oblasti již od roku 1993. Cílem této akce je rozvoj přátelských vztahů a poznávání kultury v rámci euroregionu již od útlého věku.

Ve spolupráci s Ústecký krajem je v provozu Cyklistický informační server.

---

⁵³ *Euroregion Labe*. [online]. < <http://www.euroregion-labe.cz/cz/index.htm>>, 28.12.2005.

Obr. 2: Euroregion Labe

Zdroj: *Euroregion Labe*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007011005>>, 28.12.2005.

Euroregion Krušnohoří / Erzgebirge

Vznikl v roce 1992 na česko-německé hranici. Na české straně je vymezen okresy Chomutov, částečně Louny, Most a některé obce okresu Teplice. Jedná se zde o značně heterogenní přírodní prostředí euroregionu s přirozenou hradbou Krušných hor, s podkrušnohorským zlomem, s vulkanickým Českým středohořím i tabulemi podél řeky Ohře. Z hlediska sociálního jde o území se značnou koncentrací obyvatel i jejich hospodářské činnosti hlavně v sekundárním sektoru v Podkrušnohorské pánvi v ose měst Chomutov-Most-Teplice. Naproti tomu Lounsko je orientováno hlavně na zemědělskou výrobu.⁵⁴

Euroregion vyvíjí koordinační, poradenskou a informační činnost k vytváření podmínek přátelské spolupráce subjektů, přesahující státní hranice mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo ve vymezených územích. Tato činnost zahrnuje zejména otázky: ekologické obnovy krušnohorské oblasti, zlepšování přírodních a životních podmínek a řešení problematiky s tím spojené; koncepce územního a regionálního plánování, budování infrastruktury, rozvoj hospodářských sil a pozvednutí a růst životní úrovně v oblasti, rozvoj mezinárodní dopravy v oblasti mezistátních přechodů; rozvoj kulturní spolupráce, vzdělanosti, sportu, turistiky a humanitární pomoci; rozvoj účinných forem spolupráce ve zdravotnictví, při nouzových stavech, živelných pohromách, požární ochraně, při rozvoji komplexního záchranného systému; propagace spolupráce regionů v České republice a Spolkové republice Německo tiskem, distribucí a prodejem schválených periodik, informačních brožur a podobných tiskovin.

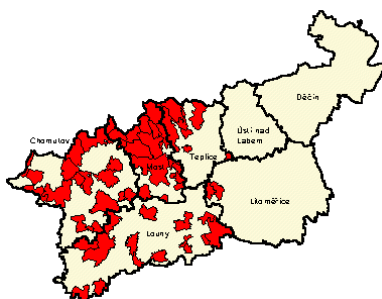
⁵⁴ *Euroregion Krušnohoří*. [online]. <<http://euroregion.pons.cz>>, 28.12.2005.

Za nejzávažnější problém v tomto euroregionu považují místní ilegální skládku v Libčevsi, kdy dochází k dovozu nebezpečného odpadu z Německa. Toto vede k závažnému poškození místního životního prostředí a může také vyvolat napětí mezi obyvateli. Proto je nutné tento problém, co nejrychleji odstranit.

Z důvodu omezení provozu na Cínovci s obrovskou objížďkou, zamezení plného provozu pro nákladní dopravu na Hoře Svatého Šebestiána a velmi pomalému otevírání dalších hraničních přechodů dochází k velkým ztrátám pro podnikatele, kteří právem poukazují na to, že se jim prodražují služby a ztrácejí konkurenceschopnost. K odstranění problémů by mohlo napomoci dostavění obchvatu Chomutova a Marienbergu a urychlené otevírání dalších hraničních přechodů pro nákladní dopravu. Byl zde již otevřen přechod Vejrtý – Bärenstein pro automobily. Doporučuji euroregionu, aby se zaměřil na zdokonalení infrastruktury.

Euroregion se zaměřuje na rozvoj vztahů mezi obyvateli všech věkových skupin. Příkladem je spolupráce seniorů v univerzitách třetího věku, pořádání sportovních dnů pro seniory. Zabývá se také problematikou zaměření aktivit mládeže ve volném čase. Euroregionu Krušnohoří spolupracuje s Euroregionem Labe tím, že vydávají kulturní pas, který opravňuje ke zlevněnému vstupnému do muzeí, galerií, zámků, zahrad a dalších vyjmenovaných kulturních zařízení v této oblasti. Pro rozvoj cestovního ruchu byly otevřeny další turistické hraniční přechody, především v Žebráckém koutě, a došlo k propojení turistických stezek

Obr. 3: Euroregion Krušnohoří

Zdroj: *Euroregion Krušnohoří*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007011004>>, 28.12.2005.

Euroregion Egrensis

Euroregion Egrensis (Chebsko) byl založen v dubnu roku 1991 jako regionální pracovní sdružení obcí v oblasti severního Bavorska, Vogtlandska a západních Čech. Později byly připojeny i okresy v Duryňsku. Je tedy nejstarším fungujícím euroregionem na našem území. Na české straně zahrnuje euroregion území okresů Tachov, Cheb,

Sokolov a Karlovy Vary, činnosti se však účastní pouze některé obce z vymezeného území.⁵⁵

Cílem sdružení je všestranně působit ve prospěch prohloubení a rozvíjení přátelských vztahů nejen v rámci západočeského regionu, ale také mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. K naplnění tohoto cíle se sdružení zaměřuje především na iniciování a podporu všech forem spolupráce mezi městy, obcemi, institucemi, organizacemi i jednotlivci v příhraničním regionu trojmezí Čech, Bavorska a Saska/Duryňska.

Sdružení doporučuje náměty ke spolupráci, koordinuje a podporuje spolupráci, zejména v oblasti cestovního ruchu, lázeňství a turismu, hospodářství, dopravy a trhu práce, životního prostředí a zemědělství, vzdělávání, kultury a sportu, případně dalších oblastech, která směřuje k rozvoji regionu Egrensis a lze je vzájemně využívat partnerskými stranami.

Pro podporu příhraniční spolupráce a vědecké činnosti se udělují každoročně dvě ceny. Cílem je rozvoj vědy a prohloubení příhraniční spolupráci v oblasti.

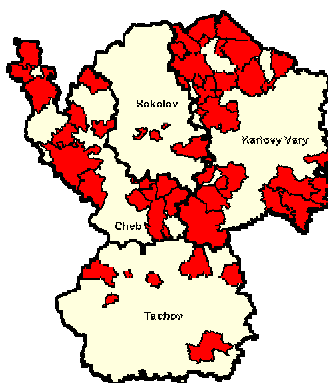
V euroregionu se podporuje tzv. „umírněný turismu“, v jehož rámci se nabízí rozšíření cyklistických nabídek regionu možností aktivního využití volného času a rekreace v souladu s potřebnou ochranou životního prostředí. Proto zde byly otevřeny cyklistické stezky podél Dunaje, Sály a Altmühl, které jsou cyklisty hojně využívány. V těchto oblastech byl zaznamenán zvýšený turistický ruch. Cyklistika je přínosem, neboť posiluje celkově hospodářskou sílu regionu.

V rámci euroregionu se pořádá projekt Letní tábor pro mládež, jehož realizace přispívá k lepšímu poznání obyvatel v Bavorsku, Sasku/Duryňsku a v Čechách. Bavorsko-český výměnný školní rok Euregia Egrensis má podporovat oboustranné poznání a porozumění mezi obyvateli v příhraničních regionech. Podle mého názoru chce tento projekt vedle zlepšení jazykových schopností umožnit českým žákům nahlédnout do kultury, hospodářství, historie a všedního dne německého souseda a odstranit předsudky mezi českým a německým národem.

---

⁵⁵ *Euroregio Egrensis*. [online]. <<http://www.euregio-egrensis.org/>>, 28.12.2005.

Obr. 4: Euroregion Egrensis

Zdroj: *Regionální sdružení obcí a měst Euroregion Egrensis*. [online].
<<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007003000>>, 28.12.2005.

Euroregion Šumava / Bayerischer Wald / Muhlviertel

Euroregion Šumava zahrnuje asi osmdesát obcí v rámci okresů Český Krumlov, Klatovy a Prachatice a Domažlice. Jedná se o homogenní region v rámci přírodního celku pohraničních pohoří Šumava a Český les. V tomto regionu najdeme mnoho přírodních i kulturních atraktivit, díky kterým dochází k rozvoji cestovního ruchu. Je to oblast s velmi malou hustotou osídlení, s malou hospodářskou aktivitou člověka v izolovaných centrech osídlení, s nedokonalou dopravní i další infrastrukturou jako pozůstatku dřívějších vojenských pásem apod.

Cílem euroregionu je zkvalitnění přeshraniční spolupráce ve vymezeném území a výstavba infrastruktury přesahující společné hranice regionů a přeshraniční spolupráce v oblastech ekonomiky, dopravy, zaměstnanosti, turistiky, zemědělství a lesnictví, ekologie a ochrany přírody, vzdělání, sportu a kultury. Úkolem Euroregionu Šumava je obstarávání národních a mezinárodních dotačních programů, společné přeshraniční plánování a rozvoj, spolupráce a pomoc u projektů přeshraničním dopadem, koordinace přeshraničních aktivit.

Vzhledem k tomu, že se jedná z velké většiny o chráněnou oblast, se působení euroregionu zaměřuje zejména na ekologii a ochranu životního prostředí. Příkladem bych uvedla projekt Ochrana klimatu bez hranic⁵⁶, který si klade za cíl podporovat zlepšování klimatu snížením množství plynů způsobujících skleníkové efekty.

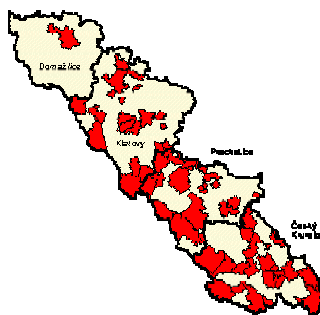
Zaujal mě projekt Společně se učit...společně žít⁵⁷, který zajišťuje kvalifikované odborníky v elektrooborech na obou stranách hranice regionu Jihočeský kraj a Waldviertel, neboť např. na rakouské straně v oblasti Waldviertel školy poskytující odborné vzdělání s maturitou v elektrooborech úplně chybí. Odborné vzdělání s rozšířenou jazykovou

⁵⁶ Euroregion Šumava. [online]. <<http://www.euregio.cz/>>, 8.2.2006.

⁵⁷ Euroregion Šumava. [online]. <<http://www.euregio.cz/>>, 8.2.2006.

výukou umožní českým i rakouským absolventům pracovat ve firmách na obou stranách česko-rakouské hranice i na otevřeném evropském pracovním trhu.

Obr. 5: Euroregion Šumava

Zdroj: *Euroregion Šumava*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007001002>>, 28.12.2005.

Euroregion Silva-Nortica (ERSN) / Jihočeská Silva Nortica (JČSN)

Byl založen v květnu 2002 na území Jihočeského kraje jako dobrovolné sdružení obcí, měst a dalších právnických osob z okresu Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek a Tábor. Sdružení je programově zaměřeno na přeshraniční spolupráci s obcemi, městy a vyššími celky veřejné správy pohraničního regionu Dolního Rakouska - Waldviertel. Jihočeská Silva Nortica je partnerem Europaplattform.⁵⁸ Pro Waldviertel v rámci Euroregionu Silva a Nortica (ERSN), který byl těmito subjekty založen na společném zasedání 28.5.2002 v Hospodářském parku Gmünd/České Velenice.

Zakladatelé sdružení vycházeli z názoru, že přeshraniční spolupráce vytváří dobré sousedské vztahy a přibližuje realizaci myšlenky sjednocené Evropy. Spolupráce by se měla rozvíjet nejen v hospodářské a ekologické oblasti, ale i ve sportu, turistice a podobně.

Najdeme zde několik pracovních skupin, které se zabývají realizací cílů v různých oblastech. V oblasti dopravy a infrastruktury jsou hlavními priority velké investiční záměry silničního a železničního propojení Jihočeského kraje a Dolního Rakouska, vyšší propustnost hranic (rozšíření počtu turistických hraničních přechodů). Pro zlepšení informovanosti návštěvníků jsou vyznačovány blízké cíle na území druhého státu směrovými tabulemi. V cestovním ruchu patří mezi hlavní cíle spolupráce při vytváření produktů cestovního ruchu (výlovy, kongresy, slavnosti), vzájemná spolupráce při propagaci jižních Čech – Waldviertel, projekt Vítejte sousedé (výletní cíle). Hlavními úkoly v zemědělství, lesnictví, rybářství a rozvoji venkova jsou vzájemná informovanost, spolupráce agrárních komor, příprava společných projektů (agroturistika, diverzifikace

⁵⁸ *Silva Nortica*. [online]. <http://www.ersn.cz/lang_cs/page.asp/985.htm>, 8.2.2006.

činností, technologie nepotravinářského využití zemědělských plodin ad.), aktivity směřující k rovnoprávnému postavení a konkurenceschopnosti českých zemědělců. V oblasti životního prostředí se zaměřují na vzájemnou informovanost, spolupráci agrárních komor, přípravu společných projektů (agroturistika, diverzifikace činností, technologie nepotravinářského využití zemědělských plodin atd.), aktivity směřující k rovnoprávnému postavení a konkurenceschopnosti českých zemědělců. Pracovní skupina Lidské zdroje a pracovní trh se zabývá pracovním trhem v příhraničí severního Rakouska a České republiky, pracovní uplatněním handicapovaných osob a dalšími oblastmi spolupráce (celoživotní vzdělávání, partnerství škol, společný komunikační a informační systém). Úkolem pracovní skupiny Partnerství měst a mikroregionů je sledovat, iniciovat partnerství měst a mikroregionů, výměna informací v činnosti výkonu státní správy a samosprávy.

Euroregion Pomoraví / Zahorie / Weinviertel

Vznikl v červnu 1999 na pomezí Rakouska, Slovenska a České republiky. Na našem území je vymezen okresy Břeclav, Hodonín, Znojmo a Brno-venkov.⁵⁹

Cílem euroregionu je v duchu přátelství, vzájemným poznáváním a sblíčováním lidí a kultur národů z obou břehů Moravy posílit přeshraniční spolupráci v oblasti kulturně-spoločenských, ekonomických a ekologických aktivit s cílem trvale udržitelného rozvoje tohoto regionu Evropy zabezpečit harmonický rozvoj pohraničních oblastí.

Vzhledem k tomu, že je region tvořen ze 70% zemědělskou půdou, je v zájmu euroregionu zaměřit se na vytvoření ekologické zemědělské oblasti. Problémem v této oblasti jsou časté eroze půdy a povodně. Podniky se snaží proto vyměňovat zkušenosti a know-how pro zmírnění následků těchto překážek. V tomto euroregionu se všechny tři země snaží o zatraktivnění oblasti pro investice a pro zviditelnění regionu jako celek.

Euroregion Bílé Karpaty

Vznikl v červenci 2000 na česko-slovenské hranici. České území euroregionu je vymezeno okresy Kroměříž, Vsetín, Zlín, Uherské Hradiště a mikroregionem Hornácko.⁶⁰

Vzhledem k tomu, že se jednalo v minulosti o jeden stát, si myslím, že zde jsou jednodušší podmínky pro rozvoj přeshraniční spolupráce. Vzhledem k podobnosti českého a slovenského jazyka by zde neměly být překážky v komunikaci.

⁵⁹ *Euroregion Pomoraví*. [online]. <<http://www.somjm.cz/euroregion-pomoravi.html>>, 8.2.2006

⁶⁰ *Euroregion Bílé Karpaty*. [online]. <<http://www.euroregion-bile-karpaty.cz/>>, 8.2.2006.

V zájmu vytváření podmínek pro vzájemné poznávání, kooperaci a koordinaci činností se v rámci euroregion spolupracuje na projektech v následujících oblastech: životní prostředí a prostorové plánování, zemědělství a lesní hospodářství, doprava, komunikace a technická infrastruktura, ekonomika, zaměstnanost, lidské zdroje, zdravotnictví a sociální péče, školství, výzkum, kultura, vzdělávací, informační a publikační činnost, organizace seminářů a konferencí, spolupráce s dalšími euroregiony, civilní ochrana, požární ochrana a záchranná služba, občanská společnost.

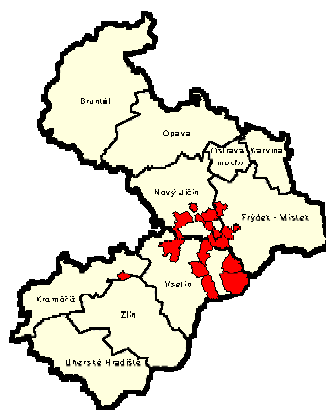
Euroregion Beskydy

Vznikl v červnu 2000 a pokrývá část území Polska, Slovenské republiky a České republiky. Jedná se o historicky první euroregion spojující hranice tří postkomunistických zemí. Na české straně je vymezen územím okresu Frýdek-Místek a příhraniční částí okresu Karviná. Rozloha území na české straně činí cca 605 km², sahá až po města Havířov, Ostrava Příbor, Frenštát pod Radhoštěm.⁶¹

Jako příklad bych ráda bych uvedla Program restaurování movitých kulturních památek, Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny, Program záchrany architektonického dědictví, Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, Havarijní střešní program.

Euroregion čerpá prostředky ze Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie, který je programem Státního fondu životního prostředí České republiky. Dále se podílí na výstavbě a technická obnově čistíren odpadních vod a kanalizací a podporuje regeneraci panelových sídlišť

Obr. 6: Euroregion Beskydy

Zdroj: *Region Beskydy*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007006003>>, 28.12.2005.

⁶¹ *Euroregion Beskydy*. [online]. <<http://www.euroregion-beskydy.cz>>, 8.2.2006.

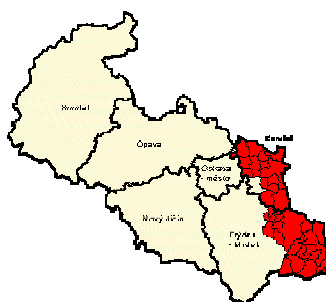
Euroregion Těšínské Slezsko / Slask Cieszynski

Euroregion, který vznikla v dubnu 1998, leží v pohraniční oblasti severovýchodní části České republiky a jižního Polska, v těsném sousedství se Slovenskem. Rozkládá se na území v úseku od Hřčavy (Česká republika) a Jaworzynki (Polsko) po Bohumín (Polsko) a Chalupki (Polsko). Přírozenou osu tvoří řeka Olše, srdcem jsou pak hraniční města Český Těšín a Cieszyn. Euroregionem prochází hlavní komunikační tah spojující severní a jižní Evropu. Na jeho území se nachází největší hraniční přechod mezi Českou a Polskou republikou: Český Těšín-Cieszyn.⁶²

Je zde kladen důraz na poskytování informací o jednotlivých aktivitách, které pomáhají při rozvoji kultury a sportu. Důležitá je také vzájemná spolupráce záchranných a horských služeb na území euroregionu a spolupráce mezi školami a mládeží na území euroregionu.

Vzhledem k tomu, že v oblasti euroregionu najdeme hlavní silniční tepnu, je pro euroregion důležitá oblast infrastruktury. Došlo zde k rekonstrukci příjezdové komunikace k hraničnímu přechodu Horní Líštná / Leszna Górna, k rekonstrukci křížení komunikace II/468 s tratí Českých drah v Třinci, k rekonstrukci mezinárodních komunikací E462 a E75 v Euroregionu Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński. Vzhledem k tomu, že všechny tyto projekty proběhly ještě před vstupem do Evropské unie byly financovány z projektu CBC PHARE.

Obr. 7: Euroregion Těšínské Slezsko

Zdroj: *Euroregion Těšínské Slezsko*. [online].

<<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007006001>>, 28.12.2005.

Euroregion Silesia

Euroregion Silesia založený na společné slezské historii vznikl v září 1998 v česko-polské hraniční oblasti. Na české straně je vymezen okresy Opava, Bruntál (část Krnovsko) a Nový Jičín (členy jsou tři města).⁶³

⁶² *Euroregion Těšínské Slezsko*. [online]. <<http://www.euroregion.inforeg.cz>>, 8.2.2006.

⁶³ *Euroregion Silesia*. [online]. <<http://www.euroregion-silesia.cz>>, 8.2.2006.

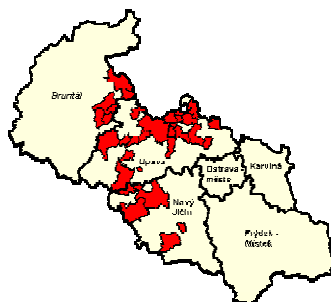
V oblasti infrastruktury bych ráda uvedla projekty Modernizace komunikačního systému ve směru hraničních přechodů Pietraszyn - Sudice a Chalupki - Bohumín, Rekonstrukce komunikace I/46 Opava - Racibórz, Kanalizace města Horní Benešov Kanalizační řad Krnov.

Pro podporu rozvoje turismu a cestovního ruchu v příhraničním regionu se členové euroregionu účastní společné česko-polské prezentace Euroregionu Silesia na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu.

Příkladem spolupráce mezi školami a mládeží po obou stranách hranice je projekt Ruku v ruce, který je projektem spolupráce hotelových škol. Byla vydána také česko-polská příručka k regionální výuce na základních školách s názvem Společné ratibořsko-opavské dědictví.⁶⁴

Dále se v euroregionu zabývají aktivitami podporující rozvoj kultury, vzdělání a sportu v příhraničním regionu, výměnou zkušeností a informací z oblasti trhu práce, podporou spolupráce v oblasti hospodářské a obchodní, společným plánováním rozvoje příhraničního regionu.

Obr. 8: Euroregion Silesia

Zdroj: *Euroregion Silesia*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007006000>>, 28.12.2005.

Euroregion Praděd / Pradziad

Euroregion je dobrovolným sdružením českých a polských spolků a sdružení měst a obcí, které se nacházejí na území okresů Bruntál a Jeseník v České republice a na území jižní části v Polské republice. Euroregion vznikl na základě rámcové smlouvy o vytvoření česko-polského euroregionu, která byla podepsána 2. 7. 1997 a byl pojmenován po nejvyšší hoře Jeseníků - Pradědu. Euroregion Praděd byl zaregistrován jako zájmové sdružení právnických osob Okresním úřadem v Bruntále dne 9. 10. 1998. Na české straně spadá pod euroregion⁶⁸ obcí, na straně polské šestnáct obcí.⁶⁵

⁶⁴ *Euroregion Silesia*. [online]. <<http://www.euroregion-silesia.cz>>, 8.2.2006.

⁶⁵ *Euroregiony*. [online]. <<http://www.bruntal.net/view.php?cisloclanku=2004072301>>, 8.2.2006.

V oblasti územního rozvoje se zaměřují na rekonstrukci památek, parků, koupališť a sportovních center. Dochází k vybudování nových cyklostezek a běžeckých stezek. Je zde kladen důraz na podporu vzdělanosti a informovanosti za spolupráce sítě místních vzdělávacích center. Pro zvýšení propustnosti páteřní sítě bylo nutné odstranit nejvýznamnější dopravní závady (Obchvat Silnice I/45 Bruntál, Rekonstrukce silnice č. I/44 – Červenohorské sedlo, Obchvat města Javorník na silnici č. I/60).

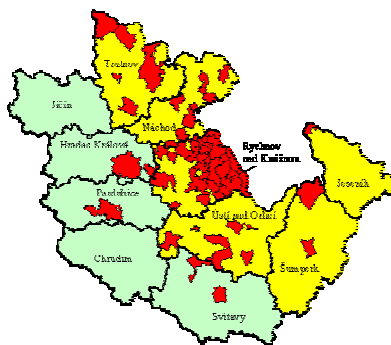
Euroregion Glacensis

Česko-polský Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska -Euroregion Glacensis byl založen v roce 1996 a na české straně zahrnuje okresy Hradec Králové, částečně Jeseník, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Šumperk, Trutnov a Ústí nad Orlicí. Do euroregionu dále kandidují okresy Chrudim, Jičín, Pardubice a Svitavy. Polská strana je přitom výrazně menší, zahrnující pouze Kladský výběžek.⁶⁶

Jedná se tedy o velmi rozsáhlý heterogenní region s pestrým přírodním prostředím zahrnujícím hory, podhůří i tabule, které má vliv i na koncentraci obyvatel a jejich hospodářské činnosti. Je to region se značnou koncentrací průmyslu.

Cíle a problémy spolupráce jsou zaměřeny na dosažení vyšší intenzity hospodářské spolupráce především zjednodušení vzájemného zaměstnávání občanů smluvních zemí, kulturního i sociálního rozvoje regionu a jednodušší řešení společných problémů.

Obr. 9: Euroregion Glacensis

Zdroj: *Euroregion Glacensis*. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007004000>>, 28.12.2005.

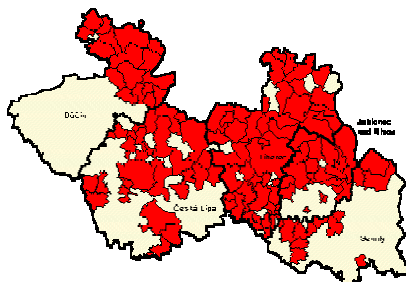
Euroregion Nisa

Euroregion Nisa byl založen v květnu 1991 jako druhý v pořadí po Euroregionu Egrensis. Institucionálně koordinuje Euroregion Nisa hospodářský, sociální a kulturní rozvoj v trojzemí států České republiky, Německa a Polska. Česká část euroregionu je

⁶⁶ *Euroregion Glacensis*. [online]. <<http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>>, 8.2.2006

ohraničena okresy Děčín (severní část, tj. Šluknovsko), Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily.⁶⁷

Obr. 10: Euroregion Nisa

Zdroj: Euroregion Nisa. [online]. <<http://www.mmr.cz/index.php?show=010007005002>>, 28.12.2005.

V další kapitole této bakalářské práce se budu věnovat Euroregionu Nisa, kde se budu zabývat konkrétními aktivitami tohoto euroregionu.

Euroregiony podporují velice široké spektrum činností, které se týkají všech oblastí života obyvatel v příhraničních oblastech. Jedná se zejména o oblasti infrastruktury, kultury, sportu, vzdělávání a životního prostředí. Podílejí se nejen na přípravě a realizaci velkých národních i nadnárodních projektů, ale i na rozvoji vztahů mezi občany v sousedících zemích. Je kladen velký důraz na informační a propagační činnost euroregionů.

Vzhledem k tomu, že příhraniční oblasti jsou velmi různorodé, je třeba, aby se euroregiony zaměřily na konkrétní nedostatky. Euroregiony sdružují obce, které by těžko samy byly schopné odstranit velké problémy, které jsou specifické pro určité oblasti. Touto spoluprací dochází k urychlení rozvoje regionů a k umožnění čerpání finančních prostředků z Evropské unie. Když porovnáme činnosti euroregionů na německo-rakouském a slovensko-polském pohraničí vidíme, že spolupráce je rozšířenější na území států, které byly již členy Evropské unie. Domnívám se, že toto je dáno propracovaností regionální politiky Evropské unie. Přeshraniční spolupráce umožňuje předávání zkušeností mezi státy. Tím dochází nejenom ke zlepšení situace v méně rozvinuté části euroregionu, ale i k usnadnění chodu ve vyspělejší části. Spoluprací euroregionů dochází k vzájemnému doplňování činností, a to vede k odstranění nedostatků.

V případě, že budou euroregiony dobře řízeny mají obrovský význam pro regionální politiku, neboť napomáhají k odstraňování rozdílů v sociálně ekonomické

⁶⁷ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/>>, 8.2.2006.

oblasti a tímto ke zvýšení ekonomického potenciálu. Vzhledem k tomu, že se euroregiony zaměřují na konkrétní problémové oblasti je možné odstraněním těchto překážek napomoci rozvoji celé České republiky. Euroregiony ovlivňují nejen rozvoj státu, ale i celé Evropské unie, neboť se soustřeďují na odstranění problémů, které nejsou příliš známe ve vnitrozemí státu. Bez euroregionů by zaostával rozvoj Evropské unie jako celku a bylo by složité zorganizovat nápravu. Rozvíjejí se takto i mezinárodní vztahy, protože euroregiony jsou nadnárodními sdruženími a působí ve vzdělávacích a kulturních zařízeních. Euroregiony jsou nezbytné nejen pro budoucnost jednotlivých států, ale i celé Evropské unie.

II. Praktická část

4. Význam euroregionu příhraniční spolupráce na příkladu Euroregionu Nisa

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je svazek tří hraničních území v srdci Evropy, který spojuje oblast Polské republiky, České republiky a Spolkové republiky Německa. Všechna tři území jsou vzájemně propojena svými společnými zájmy i problémy, které jsou zapříčiněny mimo jiné měnící se historií našeho kontinentu. Tímto regionem dříve probíhala vnější hranice Evropské unie, která měla mimořádný geopolitický význam se všemi riziky i šancemi. Nyní na nás velmi citelně doléhá vývoj nového evropského rozměru ve vztazích mezi Východem a Západem.

4.1. Členové Euroregionu Nisa

Euroregion Nisa zahrnuje oblast na trojzemí Spolkové republiky Německo, České republiky a Polské republiky s částečným územím Horní Lužice/Dolního Slezska, Severních Čech a přibližně vojvodství Jelenia Góra v Západním Polsku. Patří sem okresy Bautzen, Kamenz Löbau-Zittau, Dolnoslezský-Hornolužický okres, svobodná okresní města Görlitz a Hoyerswerda, některé obce okresů Děčín, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Liberec, Semily, obce vojvodství Jelenia Góra a několik obcí vojvodství Zielona Góra a Legnica. Německá část zaujímá 24% plochy spolkové země Sasko, střední vzdálenost od hlavního saského města Drážďany je asi 75 km. V rámci České republiky zaujímá česká část 5% území. Praha je vzdálená asi 100 km.⁶⁸

---

⁶⁸ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://neisse-nisa-nysa.org>>, 9.12.2005.

Tab. 6: Území a obyvatelstvo Euroregionu Nisa

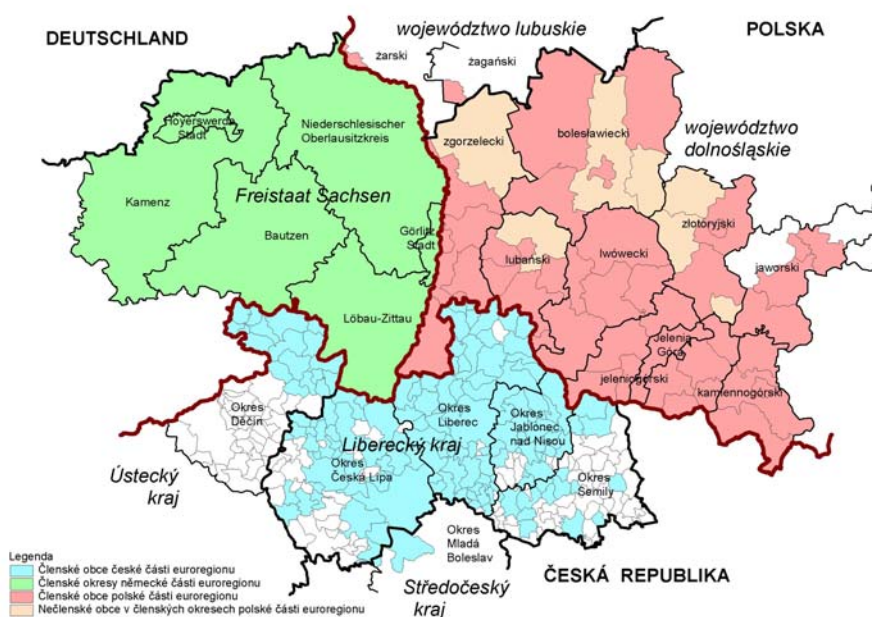
Území a obyvatelstvo (k roku 2004)	
Celková plocha (v 1 000 km ²)	10,6
Polská část:	4
Česká část:	3,5
Německá část:	3,1
Počet obyvatel celkem:	1 660 384 obyvatel
Polská část:	583 441 obyvatel
Česká část:	427 563 obyvatel
Německá část:	649 380 obyvatel
Největší město:	Liberec, 158 535 obyvatel
Nejvyšší hora:	Sněžka, 1603 m
Nejvýznamnější řeka:	Nisa

Zdroj: *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online].

<http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/zakladni_statisticke_ukazatele_euroregionu_neisse_nisa_nysa_rok_2004>.9.12.2005.

Obr. 11: Území Euroregionu Nisa

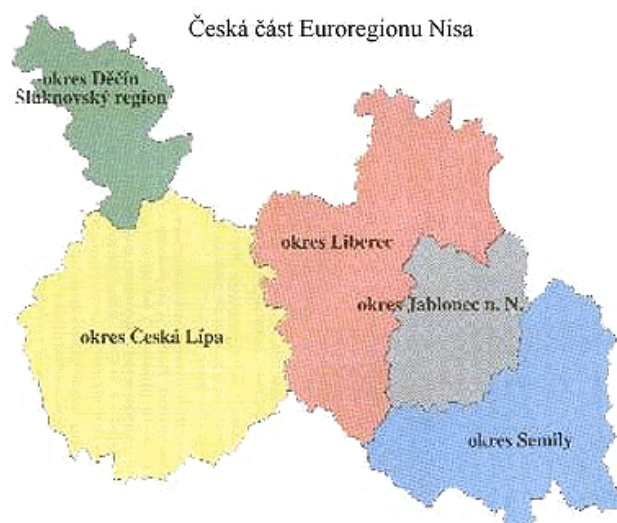
Euroregion Neisse-Nisa-Nysa k 31.12.2005

Zdroj: *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (k 31.12.2005)*. [online].

<http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/mapa_euroregionu_neisse_nisa_nysa/>, 15.3.2006.

Obr. 12: Území české části Euroregionu Nisa

Zdroj: Euroregion Nisa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/>>, 15.3.2006.

4.2. Vznik Euroregionu Nisa

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je první společensky uznanou formou přeshraniční spolupráce ve střední a východní Evropě. Jako přeshraniční zájmové sdružení, které působí za hranicemi jednotlivých zemí, vzniklo iniciativou komunálních sdružení hraničních oblastí a oslavilo svůj zrod v květnu 1991 v Žitavě. Přitom základem bylo poznání, že existující problémy pohraničního regionu jsou řešitelné jenom společně, především v dobrém sousedství s lidmi, kteří zde žijí.⁶⁹

Institucionálně je Euroregion Nisa dobrovolným zájmovým sdružením měst a obcí. Spolupráce spočívá na principech rovnoprávnosti, vyjádřených v Evropské rámcové úmluvě o přeshraniční spolupráci mezi územními celky a orgány, přijaté Radou Evropy v roce 1980.⁷⁰ Cílem je podpořit na regionální úrovni veškeré činnosti, které povedou k integraci tří zemí do Evropské unie.

4.3. Charakteristika české části Euroregionu Nisa

Česká část Euroregionu Nisa zahrnuje okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily a část okresu Děčín - Šluknovský region. Je to téměř 4,5 % celkové rozlohy České republiky.⁷¹

⁶⁹ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.euroregion-nisa.cz/>>, 9.12.2005.

⁷⁰ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 26.11.2005.

⁷¹ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.euroregion-nisa.cz/>>, 9.12.2005.

Podnebí

Pro většinu území české části Euroregionu Nisa jsou charakteristické nízké průměrné teploty a poměrně vysoký počet srážek, pouze jižní část okresů Česká Lípa, Liberec a Semily leží v teplejším pásmu.

Vodstvo

K nejdůležitějším řekám patří Lužická Nisa, Smědá, Ploučnice a Jizera. Krajinu obohacují také mnohé vodní útvary, obzvláště známé Máchovo jezero. Charakteristické pro tento region jsou vodní nádrže s pitnou vodou (Souš, Josefův Důl, Černá Nisa).

Průmysl

Česká část Euroregionu Nisa se vyznačuje tradičním různorodým průmyslem. Rozvinut je zde především průmysl skla, keramiky, bižuterie, strojírenský, textilní, plastikářský. Privatizace se promítla ve změnách odvětvové struktury průmyslu. V řadě průmyslových podniků je nyní zahraniční kapitál. V zemědělství, které je pouze doplňkovým odvětvím, došlo k omezení výroby. Naopak posílila pozice stavebnictví a především obchodu.

Doprava

Významná města české části Euroregionu Nisa mají dobré silniční a železniční spojení. Město Liberec je spojeno s Prahou rychlostní čtyřproudovou komunikací, na kterou se napojují silnice z dalších důležitých měst (Jablonec, Semily, Turnov). V této části je rovněž několik letišť (Liberec, Hodkovice nad Mohelkou, České Lípa).

Hraniční přechody

V polovině 20. století došlo v oblasti současného území Euroregionu Nisa k novému uspořádání státních hranic. Současně došlo k uzavření mnoha tradičních hraničních přechodů a přirozených cest, silnic a stezek. Znovuotevření a doplnění v minulosti používaných hraničních přechodů na tradičních trasách bylo důležitým předpokladem pro obnovení přímých kontaktů lidí, jejich vzájemného poznávání a urychlení vzájemného hospodářského a sociálního rozvoje na obou stranách hranice. Společné úsilí o lepší prostupnost hranic přineslo v období od roku 1990 pozitivní výsledky. Na hranicích mezi německou, českou a polskou částí Euroregionu Nisa bylo do roku 1990 celkem jedenáct hraničních přechodů, z toho čtyři železniční, šest silničních a jeden pro pěší. V roce 2004 bylo jedenadvacet silničních hraničních přechodů a třicet turistických hraničních přechodů.⁷²

---

⁷² Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.euroregion-nisa.cz/>>, 9.12.2005.

Cestovní ruch

Význam pro cestovní ruch mají rovněž lázeňská místa Lázně Libverda a Kunratice. Pevné postavení mají v regionu kulturní zařízení, z nichž některá jsou známá i za hranicemi naší republiky (Zoologická zahrada Liberec, Botanická zahrada Liberec).

Životní prostředí

Zakládající členové Euroregionu Nisa se dohodli, že budou usilovat o celkové zlepšování životního prostředí. Vzduch, voda a vývoj přírody se na hranici nezastaví. Proto je třeba účinné ochrany životního prostředí a přírody přes hranice. Tato ochrana by měla být zahrnuta do přeshraničních směrnic územního plánování. Aktivní utváření krajiny v hraničních a přeshraničních regionech vyžaduje společný postup stejně jako přeshraniční problémy se znečištěním vzduchu a vody, se vznikem odpadů, jejich odstraňováním a recyklací a s bojem proti hluku. Přitom je třeba dbát na značné rozdíly částí euroregionů v ochraně životního prostředí a přírody. Problémy, kterým příhraniční regiony čelí v této oblasti, mají také původ v rozdílné úrovni uvědomování si ekologických problémů a důležitosti ochrany životního prostředí na obou stranách hranice, v rozdílech ve strukturách, kompetencích, státní správě a legislativě. Tato rozmanitost problémů ukazuje, že životní prostředí jednoduše není problémem na úrovni států. Jeho problémy je možné řešit pouze v přeshraničním kontextu.

Problematickou součástí zdejšího trojúhelníku, který byl také označován jako „černý“, jsou těžební lokality nekvalitního hnědého uhlí a vysoká koncentrace tepelných elektráren. Řada energetických celků na německém území byla zcela odstavena nebo jsou zmírňovány jejich dopady na životní prostředí. Na polském území nadále zůstává jeden z významných zdrojů, elektrárna Turów, o výkonu 2 000 MW. I tento celek je však postupně odsiřován a ekologové již zaznamenali snížení emisní zátěže v Jizerských horách a v Krkonoších. Paralelně s tím se začal uskutečňovat projekt na záchranu geofundu lesních porostů.

Kultura a krajina

Evropský region Nisa se na jedné straně vyznačuje bohatými kulturními památkami a zajímavými historickými městy ve všech třech partnerských regionech. Najdeme zde jedinečné klenoty jako např. klášter svatých Mariánské hvězdy v Panschwitz-Kuckau, klášter svatého Mariánského údolí v Ostritz, poustní opatství v Grüssau, kostel Wang v Karpacz, poutní kostel Marie hledající domov v Hejnicích, kostel svatého Laurencina v Jablonném v Podještědí. Najdeme zde také například hrad Bezděz, Frýdlant, Trosky, Valdštejn, zámky Sychrov, Hrubá Skála, Hrubý Rohozec, Lemberk, Grábštejn.

Území Euroregionu Nisa je charakteristické svými mimořádnými obměňujícími se krajinami a jedinečnými přírodními krásami. Můžeme zde najít vše od vřesovišť a močálů přes pahorky a lesy až po pohoří. Česká a polská část evropského regionu se vyznačuje hornatou krajinou s horským řetězem, kde pohoří Krkonoš a Jizerských hor formují krajinu. V německé části najdeme Žitavské pohoří, nížiny Hornolužického vřesoviště a rybníky a Západolužické pahorkatiny. Nejvyšší bod evropského regionu Nisa je Sněžka 1603 m.

V evropském regionu Nisa jsou nejen početné chráněné oblasti (hory, jezera, bažiny a chráněné parky), ale i biosferické rezervace a národní parky, o kterých nám podává informace následující přehled.

Tab. 7: Chráněná území Euroregionu Nisa

Chráněné území	Jméno	Plocha v ha
Národní park	Národní park Krkonoše (polská strana)	16 838
Národní park	Národní park Krkonoše (česká strana)	19 441
Biosferická rezervace	Hornolužické vřesoviště a rybníky (německá strana)	26 365
Biosferická rezervace	Bilaterální biosferická rezervace Krkonoše (polská strana)	5 573

Zdroj: *Koncept rozvoje cestovního ruchu v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

V tabulce 7 vidíme, že rozsáhlá část území je chráněná, proto se euroregion zaměřuje na ochranu životního prostředí a podporu cestovního ruchu. Díky obsáhlé turistické a cyklistické síti můžeme poznat tuto oblast pěšky nebo na kole. Taktéž zde najdeme, obzvláště v horských regionech, mnoho sportovních možností.

4.4. Orgány a grémia

Orgány sdružení jsou Rada, Prezídium, Společný sekretariát, Euroregionální Komise, euroregionální skupiny expertů. Pro řešení územních a/ nebo odborných problémů svolává sdružení pro příslušné partnery a ve spolupráci s nimi grémia Euroregionální Konvent a Fórum bezpečnosti.

Rada sdružení je nejvyšším orgánem euroregionu. Rozhoduje o činnosti sdružení, zejména jeho dalších orgánů, případně o zřízení a způsobu vedení společných finančních fondů a o podmínkách jejich využívání. Rada zároveň kontroluje plnění přijatých rozhodnutí a přijímá usnesení v souladu s účely a cíli sdružení. Zasedání Rady se konají alespoň jednou ročně a jsou veřejná. Místo konání zasedání se řídí principem rotace. Rada se řídí jednacím řádem, který určuje především počet členů Rady, způsob jejich jmenování a pravidla jednání Rady.

Prezídium sdružení je rozhodovacím a zastupujícím orgánem mezi zasedáními Rady. Je tvořeno předsedy nebo prezidenty jeho členů. Prezídium může na svá jednání přizvat další osoby s hlasem poradním. Podkladem pro jednání prezidia je jednací řád schválený Radou.⁷³

Společný sekretariát sdružení je administrativním a koordinačním orgánem. Je tvořen konsíliem tří sekretářů, kteří zastupují zúčastněné členy a pro výkon své funkce mají plnou moc. Sekretariát, který se nachází v Liberci, koordinuje činnost všech orgánů a grémií a stará se o záležitosti, které se týkají orgánů sdružení. Činnost Sekretariátu se řídí jednacím řádem schváleným Prezídiem.

Společné euroregionální komise existují především pro přípravu rozhodnutí při využívání podpůrných fondů pro Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Spojují resp. integrují nejrůznější úrovně a aktéry. Vedou a kontrolují euroregionální skupiny expertů. Počet, druh a pravidla pro činnost komise se řídí jednacím řádem schváleným Prezídiem.

Euroregionální skupiny expertů jsou orgány, které na odborné bázi přispívají k rozvoji Euroregionu Nisa. Pracují v souladu s euroregionálními prioritami, navrhují nové potřebné odborné cíle, zpracovávají doporučení pro Radu, Prezídium, Sekretariát a euroregionální komise.

Počet, druh, založení, zrušení a obsazení euroregionální skupiny expertů se řídí jednacím řádem schváleným Prezídiem.

Euroregionální Konvent je neformálním grémiem. Slouží k výměně informací, k formulaci a dalšímu prosazování záměrů důležitých pro oblast Euroregionu mezi předními komunálními politiky a poslanci na evropské, národní a regionální úrovni pocházejícími z Euroregionu Nisa. Jednání Euroregionálního Konventu, které se koná jednou ročně, připravuje a organizuje Sekretariát. Jeho vedením je pověřeno Prezídium. Místo pro konání zasedání Euroregionálního Konventu je určeno na základě principu rotace. Po organizační a finanční stránce jej zajišťuje hostitelská strana.⁷⁴

Hlavním cílem Fóra bezpečnosti pro území Euroregionu Nisa je koordinace spolupráce a výměny informací národních, trinacionálních, komunálních a jiných grémií, která existují za účelem udržení a zvýšení bezpečnosti a pořádku. Jednání Fóra bezpečnosti, které se koná jednou ročně, připravuje a organizuje Sekretariát. Jeho vedením je pověřeno Prezídium. Místo pro konání zasedání Fóra bezpečnosti je určeno na základě

---

⁷³ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://neisse-nisa-nysa.org/download/cz/ern/Statut.doc?sid=040090000112404054642ff7f626612a>>, 9.12.2005.

⁷⁴ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://neisse-nisa-nysa.org/download/cz/ern/Statut.doc?sid=040090000112404054642ff7f626612a>>, 9.12.2005.

principu rotace.⁷⁵ Po organizační a finanční stránce jej zajišťuje hostitelská strana. Dohoda o založení polsko-německé rady bezpečnosti byla již v březnu 2001 podepsána mezi polskými a německými partnery a obě strany projevíly velký zájem rozšířit ji také o české partnery. Jejím cílem je společně postupovat v rámci zabránění a boje proti kriminalitě. Smluvní partneři prohlašují, že se budou držet zásady oboustranného porozumění a respektování zájmů, aniž by porušili platné vnitřní právo dané země. Zahájená spolupráce by měla přispět ke zlepšení bezpečnosti a pocitu bezpečí obyvatelstva. V rámci Fóra bezpečnosti spolupracují následující složky policie, hasiči, pohraniční stráž, prokuratura, celní policie, úřady pro ochranu před katastrofami a záchranářská služba.

Pro spolupráci všech grémií Euroregionu platí následující základní principy: parita, rotace, konsensus a rovné zacházení. Vrcholnými orgány jsou rada a prezídium. Obsazení probíhá volbou z jednotlivých komunálních svazů, které se opět skládají ze zvolených zástupců. Jako výkonné orgány Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa jsou sekretariáty v Žitavě, Liberci a Jelení Hoře, jejichž práce je bezprostředně řízena presidiem. Sekretariáty jsou ústřední výstupní body a doprovázejí projektovou činnost z organizačního hlediska.⁷⁶

4.5. Financování a hospodaření Euroregionu Nisa

Činnost orgánů české části Euroregionu Nisa je zabezpečena z finančních prostředků, které tvoří:

- roční příspěvky jednotlivých členů Euroregionu Nisa. Výši určí pro každý rok valná hromada, která může rozhodnout i o zvláštních příspěvcích v mimořádných případech,
- podpůrné prostředky a dary podporovatelů Euroregionu Nisa,
- výnosy z hospodaření sdružení,
- sdružené finanční prostředky.

Výše příspěvků se řídí podle počtu obyvatel na základě údajů okresních statistických úřadů. O výši a splatnosti rozhoduje valná hromada. Členové sdružení se podílí na výnosu majetku podle procentuálního podílu vkladů na celkovém majetku sdružení. Členové sdružení ručí za závazky sdružení jen do výše svých vkladů.

---

⁷⁵ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://neisse-nisa-nysa.org/download/cz/ern/Statut.doc?sid=040090000112404054642ff7f626612a>>, 9.12.2005.

⁷⁶ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.euroregion-nisa.cz/>>, 26.11.2005.

Příspěvky kryjí především nutné organizační náklady, náklady činnosti orgánů a sekretariátu a jiná vydání. To zahrnuje také relativní podíl nákladů, týkající se aktivit a činnosti orgánů mezinárodní části Euroregionu Nisa.⁷⁷

Rozpočet Euroregionu Nisa na rok 2004 byl plánovaný jako přebytkový. Příjmy tedy převyšovaly výdaje. Velká část příjmů je tvořena převodem zůstatku z minulého roku, kdy byl také rozpočet přebytkový. Členské příspěvky spolu s úroky a položkou „Různé příjmy“ stačí na pokrytí výdajů, které se skládají z nákladů na zaměstnance kanceláře Euroregionu Nisa a nákladů na jeho chod. Další výdaje jsou vynaloženy na účetnictví, civilní službu, stravné a kurzové ztráty. Projekty a akce euroregionu Nisa jsou financovány jak z členských příspěvků euroregionu Nisa, tak i z příspěvků z Delegace Evropské komise, z projektů REIS (Regionální evropská informační střediska) i v rámci dotace DBU (Deutsche Bundesstiftung Umwelt). Německá spolková nadace pro životní prostředí (DBU) zahájila svou činnost 1. 2. 1996 v rámci společného projektu Euroregionu Nisa a Euroregionu Neisse nazvaného "Management inovativních a ochranu životního prostředí podporujících projektů v česko-německé pohraniční oblasti s bezprostředními vlivy na životní prostředí v SRN". Regionální evropská informační střediska byla zřízena Ministerstvem zahraničních věcí v rámci komunikační strategie České republiky před vstupem do Evropské unie. Úkolem těchto středisek je zejména informovat veřejnost o Evropské unii, postoji České republiky k aktuálnímu dění v Evropské unie, jednotlivých členských státech a ostatních otázkách spjatých s unijní problematikou.

Ve zprávě o hospodaření Euroregionu Nisa najdeme porovnání plánovaných a skutečných příjmů a výdajů euroregionu. Skutečné členské příspěvky byly o trochu vyšší než plánované. Příjmy plynoucí od žadatelů v rámci Fondu malých projektů byly nižší než plánované, což svědčí o menším zájmu o tento projekt. Proto by se měl euroregion více zaměřit na rozvoj informovanost o tomto fondu. Velkou část příjmů tvoří příspěvky, které dostává od DBU, zde bylo přiděleno méně peněz než bylo plánováno. Jako každá organizace má tento euroregion náklady na zaměstnance a na chod kanceláře. Zde byly také skutečné náklady vyšší než plánované. V rámci nákladů vynaložených na projekty a akce Euroregionu Nisa najdeme ty, které byly plánované v rozpočtu i akce neplánované. Mezi neplánované akce patří Semináře norských školitelů, Euroregiontour a projekt ve spolupráci s Delegací Evropské komise. Mezi různé náklady patří vedení účetnictví, tripartitní rada Euroregionu Nisa a kurzové ztráty. Rozdíl mezi příjmy a výdaji je kladný.

---

⁷⁷ Statut euroregionu Nisa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

4.6. Činnost a programové zaměření Euroregionu Nisa

Jako organizační nástroje pro rozvoj přeshraniční spolupráce se nabízí prostřednictvím vlastní iniciativy pohraničních regionů následující možnosti řešení:⁷⁸

- vypracování hranici přesahujících konceptů pro euroregiony, které zahrnují veškeré oblasti lidského soužití. Tyto koncepty slouží jako podklad pro realizační programy (operační programy), opatření a projekty až k jejich hranici přesahující realizaci,
- zohlednění principu subsidiarity také pro přeshraniční spolupráci, kterému musí být vymezen v rámci státních oprávnění vlastní realizační prostor,
- vytvoření hranici přesahující organizace s vlastním finančním objemem ze zdrojů samotných regionů,
- vlastní iniciativa a vlastní prostředky jako předpoklad pro podporu zvenku,
- účast občanů při slyšeních, hranici přesahující poradenství pendlerů a vypracování společných map, textů, statistik atd.,
- získání právně akceptovatelných výkonných adresátů a jednání schopných smluvních partnerů jako předpokladu k získání a spravování finančních prostředků (otázka právní závaznosti, důkazu o využití, atd.).

V tomto euroregionu najdeme Euroregionální skupiny expertů Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (EUREX), tzv. pracovní skupiny, které se skládají z regionálních odborníků, kteří se vždy věnují konkrétní problematice. V současné době aktivně pracují skupiny pro tyto oblasti: Silniční doprava, Železniční doprava, Hospodářství, Cestovní ruch, Cykloturistika, Čistá Nisa, Lesy, Knihovny, Fórum bezpečnosti (FORBES), Záchranářství, Zdraví, Ochrana památek, Knihovny, Statistika, Historie. Řešení konkrétních problémů z těchto tématických oblastí bylo očekáváno ze strany lokálních společenství na polské, české a německé straně Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa. Zcela samostatně fungují skupiny Malého Trojúhelníku (měst Hrádku nad Nisou, Žitavy a Bogatynie). Jako projektové skupiny byly navrženy skupiny Voda - Čistá Nisa, Hospodářství - Cena za inovace a Podstávkové domy. Mezi přeshraniční iniciativy, které nejsou řízeny sekretariáty Euroregionu Nisa patří Regionální plán nebo Spolupráce vysokých škol.

Činnost EUREX řídí Euroregionální komise (E.KOM Hospodářství a E.KOM Lidské zdroje). Členové pracovních skupin navrhují plán práce pro pracovní období jednoho až dvou let a předkládají jej ke schválení Euroregionální komisi. Na konci

---

⁷⁸ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.euroregion-nisa.cz/>>, 26.11.2005.

pracovního období jsou jim na základě zprávy o činnosti uloženy úkoly pro následující periodu.

Sekretariáty Euroregionu koordinují práci skupin expertů po organizační stránce. Jsou také zodpovědné za práci s veřejností.⁷⁹

Náplní EUREX Silniční doprava je výměna informací o přípravě a realizaci silničních staveb, řešení problematiky přeshraniční autobusové dopravy, otevírání nových hraničních přechodů a změny režimů na již otevřených přechodech.

Pracovní skupina EUREX-Silniční doprava zasedala 16.2.2006 v Liberci a na svém zasedání se seznámila především s realizací a přípravou silničních staveb ve třech zemích Euroregionu, z nichž nejdůležitější je spojnice rychlostních silnic R35 a B178, vedoucích přes polské území, kde se příprava dostala již do projektové fáze s očekávanou realizací do roku 2008. Byla zde představena zhotovená mapa silničních investic na území české části Euroregionu včetně přilehlých území Německa a Polska. Na programu jednání byla dále příprava konference Doprava v Euroregionu Nisa, která se bude konat dne 7.9.2006 v Liberci. Náplní bude rozvoj silniční, kolejové a cyklistické dopravy včetně možnosti získávání finančních prostředků na tyto stavby.⁸⁰

Jedním z nejdůležitějších témat EUREX Železniční doprava je příprava projektu Regiotram, diskuse o turistickém využití okružní železnice, zřizování nových železničních přechodů, koordinace jízdních řádů osobní železniční přepravy mezi jednotlivými zeměmi.

Pracovní skupina EUREX Železniční doprava zasedala 12.1.2006 v Bautzen. Účastníci pracovní skupiny byli vzájemně informováni o nově zavedených přeshraničních vlakových spojích, výhodných tarifech a celkovém vzestupu zájmu o přeshraniční dopravu o 23% v roce 2005. Byla představena vzdělávací a kvalifikační nabídka pro zaměstnance železnic včetně jazykových kurzů. Na České straně plní tyto úkoly Dopravní vzdělávací ústav Českých drah. Pracovní skupina v závěru schválila plán činnosti na rok 2006.⁸¹

Mezi nejdůležitějšími úkoly EUREX Hospodářství patří monitoring soutěže Inovace a účast při jeho hodnocení, dále pak spoluúčast při výstavě Konventa, konzultace připravovaných projektů do iniciativy INTERREG III A, vydávání stanovisek

---

⁷⁹ Euroregion Nisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁰ Euroregion Nisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸¹ Euroregion Nisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

k připravovaným projektům, medializace úspěšných projektů v hospodářské oblasti a definování témat společného přeshraničního zájmu.⁸²

Hlavní tématem, který byl prodiskutován na jednání v Žitavě 25.04.2005, patřil projekt Euro textil region. Ten by měl ukázat význam textilního průmyslu v české, polské a ve východoněmecké ekonomice a tím i v Euroregionu Nisa. Na jednu stranu je nutno navazovat na regionální tradice, na druhou stranu je třeba se pomocí inovací a spolupráce účastnit evropské i celosvětové konkurenční soutěže. Cílem projektu, jehož nositelem na německé straně je Sdružení severo-východoněmeckého textilního a oděvního průmyslu, je trvalé zajištění tohoto výrobního odvětví a jeho další úspěšný rozvoj v Evropské unii.⁸³ Informační síť je stejně tak důležitá jako inovace a přeshraniční kooperace podniků a výzkumných ústavů.

Práce skupiny EUREX Cestovní ruch spočívá v koordinaci účasti jednotlivých stran na veletrzích a výstavách cestovního ruchu, ve zpracovávání společných propagačních materiálů, v diskusi o realizovaných a připravovaných projektech různých subjektů cestovního ruchu včetně výměny informací o pořádaných akcích v jednotlivých zemích.

V posledních letech byly vydány např. tyto společné publikace Katalog informací o atraktivních místech v ERN, Hrady a zámky v ERN, Památky lidové architektury v ERN a Cykloturistika v ERN.⁸⁴

Pracovní skupina Cestovní ruch se na jednání v Miłów (PL) 7.9.2005⁸⁵ zabývala sestavením Konceptu turistických veletrhů v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, dále Turistickou burzou Görlitz (GTB), projektem Via Sacra, projektem Schůze a semináře v Horní Lužici, projektem „Oblouk“ – Železniční turistika bez hranic v Euroregionu Nisa. Cílem navrhovaného projektu Oblouk by bylo, za využití přeshraniční železniční linky (podobně jako Okružní dráha), vyvinout nový turistický produkt. Stávající železniční koleje, potažmo celé železniční linky mají být při tom využity. Tam, kde to není možné, by došlo k využití jiných dopravních prostředků. Nabídky služeb podél tratí mají být tržně využity a rozvíjeny při začlenění místních pamětihodností. Z polské a české strany byl sdělen jednoznačný zájem, protože se jedná o součást celkové koncepce Okružní dráha.

Česká strana v červnu 2005 odsouhlasila velký projekt Magistrála pro pěší turistiku.

---

⁸² Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸³ Zápis z jednání v Žitavě 25.04.2005. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁴ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁵ Zápis z jednání v Miłów (PL) 7.9.2005. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

Výstavba parkovacích míst v Kamenném městě, Výstavba silnic ve Frýdlantu směrem k zámku, Sanace mostu na Máchově jezeře.

Obsahem práce EUREX Cykloturistika je vypracovávání koncepcí pro vyznačení přeshraničních cyklostezek a vydávání informačních materiálů. Pravidelně zde dochází k výměně informací o stavu budování a proznačení cyklostezky Odra-Nisa a Krakonošovy stezky. V současné době se EUREX zabývá tvorbou kalendáře cyklistických akcí v Horní Lužici.⁸⁶

Na jednání na Městském úřadě v Bogatyni 9.5.2005 byly projednávány projekty Turistická Magistrála Odra-Nisa (který nebyl přijat do CBC PHARE) a Magistrála Berlín-Praha

Polská strana zde informovala o návrzích projektů na výstavbu cest pro kola v oblasti města Bogatynia v rámci cyklostezek: ER 1, ER 2, ER 3 s komplexním značením, a dále o práci na alternativním tahu ER 2 Liczyrzepa (Krakonoš). Tyto projekty by měly být financovány po schválení z programu INTERREG IIIA.

Česká strana přednesla projekty Živý skanzen – označení a propagace, které navazují na polské iniciativy v obci Leśna a městě Szklarska Poręba, dále vybudování cyklostezky č. 22. Mezi další činnosti pracovní skupiny patří vydání publikace k stezce ER 2 Liczyrzepa (Krakonošova), kterou vydá německá strana.⁸⁷

Pracovní skupina Čistá Nisa se zabývá problematikou vodního hospodářství a péči o kvalitu vody. V nedávné době byla realizována mezinárodní konference Čistá Nisa. Z referátů byla sestavena brožura Jedna řeka - Tři země - Jeden cíl. K dalším úkolům patří problematika prostupnosti toků pro ryby (stavba, rekonstrukce jezů) a turistické zpřístupnění toků na území Euroregionu Nisa.⁸⁸

K nejdůležitějším projektům EUREXu Čistá Nisa, které byly projednány na jednání v Jelení hoře 24.3.2005 patří projekt Managementový plán v povodí Mandavy, Turistické využití Nisy, Invazní rostliny a možnost jejich odstraňování přes hranice okresů a země, Nisa jako biokoridor a Odstraňování splaškových vod ve venkovském prostoru v obci s méně než 2000 obyvateli.⁸⁹ Těžištěm práce projektu Invazní rostliny a možnost jejich odstraňování přes hranice okresů by měla být výměna informací o výsledcích způsobů

---

⁸⁶ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁷ Zápis z jednání na Městském úřadě v Bogatyni 9.5.2005. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁸ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁸⁹ Zápis z jednání v Jelenia Góra 24.3.2005. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

jejich odstraňování. Výměna zkušeností je ceněna jako nutná a smysluplná. Projekt Nisa jako biokoridor zkoumá průchodnost jezů, rybí přechody, zajištění minimálních průtoků na jezech. Cílem je, kromě jiného, zpracovat přehled zřízených hrázných děl na Nise a odsouhlasit jejich odstranění resp. diskutovat o zřízení pomocných staveb pro rybí přechody.

Základními tématy EUREX Lesy je předávání aktuálních informací o pěstební problematice, monitoring škod způsobených zvěří, vápnění, ochrana přírody. V posledních letech byly realizovány následující akce: konference o lesích Euroregionu Nisa (Oybin 1995, Hejnice 2001, Rotstein 2002), konference o revitalizaci lesních porostů (Szkłarska Poreba 1998), mezinárodní putovní výstava o lesích Euroregionu Nisa, tisk informačního prospektu o lesích, exkurze odborníků do Jizerských hor, exkurze odborníků do Tatranského národního parku a zpracování zprávy o stavu lesů v Euroregionu Nisa.⁹⁰

Mezi projekty pracovní skupiny Lesy, které se projednávali na jednání v Świeradów Zdrój (PL) 23.03.2005⁹¹ patří:

- projekt české strany euroregionu Nisa Optimalizace využití lesů v chráněných oblastech, který bude financován z programu INTERREG IIIA Čechy-Polsko;
- česko-německý projekt Přírodní park Žitavské hory, který se týká adaptace Žitavských hor pro cestovní ruch. Projekt se týká řízení turistiky. Financování proběhne prostřednictvím programu INTERREG IIIA Česko-Německo;
- Optimalizace veřejného využití lesů na chráněném území: Jizerské hory-Krkonoše, který navazuje na německé a české projekty realizované již v rámci EUREXu. V rámci projektu vznikne na Nadlesní správě Świeradów školící a koordinační centrum. Toto centrum bude bezprostředním partnerem pro realizaci projektů Euroregionu Nisa z polské strany. Na polské straně již funguje Propagační Lesní Komplex, který podporují nadlesní správa Świeradów Zdrój a Szklarska Poreba. Mezi úkoly Propagačního lesního komplexu budou také zahrnuty i ty euroregionální. Polská strana předá základní myšlenky tohoto projektu

---

⁹⁰ *Euroregion Nisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁹¹ *Zápis z jednání v Świeradów Zdrój (PL) 23.03.2005*. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

podaného do programu INTERREG IIIA Česko-Polsko české a německé straně,

- Pokračování projektu Neofity v letech 2005-2008;
- Projekt Managementu horských luk;
- Projekt Výměna zkušeností je návrhem německé strany, kdy jde o vytvoření malého projektu, ze kterého by později byly hrazeny studijní cesty za účelem seznámení se s činností v oblasti ochrany lesů také v jiných regionech.

Náplň pracovní skupiny Přeshraniční krizové řízení zahrnuje otázky bezpečnosti, zdravotní a všeobecné záchranné služby, požární ochrany, ochrany před katastrofami apod.⁹²

Na jednání, které proběhlo dne 17.6.2005 v Jablonci nad Nisou byl přijat projektový záměr Zásahový dokument, který bude záměr realizován formou dvou společných projektů, které budou podány do Fondu malých projektů INTERREG IIIA Česká republika-Sasko a Polsko-Sasko. Dále zde byl podán návrh na uskutečnění projektu Příručka pro zásahové síly a vedoucí pracovníky. Mezi projekty, ke kterým se již v minulosti tato EUREX kladně vyjádřila patří Projekt na zakoupení vybavení pro záchranné sbory v kotlině v okolí Jelení Hory, Projekt na vytvoření záchranné základny v Jelení Hoře a Malý projekt na záchranné cvičení a závody mladých hasičů v Krkonoších.⁹³

Náplní EUREX Zdraví byla příprava konference Zdravá města v roce 2005, připravuje se mezinárodní konference Euroregionu Nisa na téma Voda a Zdraví, která se bude konat na české straně na jaře 2006, bio terorismus, důležitost a nutnost prosazování „veřejného zdraví“ na komunální úrovni, informace o epidemiologické situaci a kvalita pitné vody (ohrožení bakterií Legionela).

Zasedání pracovní skupiny EUREX Veřejné zdraví se konalo 26.1.2006 v Liberci. Hlavním těžištěm práce byla detailní příprava mezinárodní konference 20.-21.4.2006 v Liberci Ochrana veřejného zdraví v Euroregionu Nisa, kterou organizuje Krajská hygienická stanice v Liberci, Euroregion a Kraj Liberec. Program je rozdělen do tří bloků Orgány ochrany veřejného zdraví, struktura a náplň, Společné projekty, spolupráce, prioritní úkoly a Úloha orgánu veřejného zdraví v krizových situacích. Dalším bodem

---

⁹² Euroregion Nisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁹³ Zápis z jednání v Jablonci nad Nisou 17.6.2005. [online]. <<http://www.nisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

jednání bylo přijetí plánu práce na rok 2006. Tento plán zahrnuje přípravu dalších konferencí, soustavné sledování epidemiologické situace a předávání informací o kvalitě vody ve veřejných koupalištích.⁹⁴

V současné době je prioritním úkolem pracovní skupiny Ochrana památek záchrana krajiny podstávkových domů (lužické lidové architektury) v Euroregionu Nisa. Na české straně se pracuje na vymezení hranic této krajiny, připravuje se zmapování existujících podstávkových domů (byl vydán leták pro starosty a zainteresovanou veřejnost). Vytvoření evidence podstávkových domů bude podkladem pro další projekty především z oblasti cestovního ruchu a rozvoje venkovského prostoru. Dalšími iniciativami pracovní skupiny je plánovaná prezentace technických a chráněných památek (církevní architektury, hradů a zámků, lidové architektury). K dalším úkolům patří spolupráce a regenerace městských památkových zón a prodiskutování námětů jako železniční viadukty a mizející nádraží, přehrady, rozhledny a drobná architektura.

Na svém posledním jednání v Liberci 23.02.2006 projednali členové pracovní skupiny EUREX Památky informace o realizaci a připravovaných projektech na záchranu podstávkových domů na území Euroregionu a účast na mezinárodní konferenci v Zittau Krajina podstávkových domů s cílem jejich zařazení do kulturního dědictví UNESCO. Těžištěm jednání byla příprava třístranné konference Vzdělávání k ochraně kulturních hodnot v Euroregionu na podzim 2006 v Polsku.⁹⁵

Cílem EUREX Statistika je vydávání a aktualizace srovnávacích statistických materiálů z území Euroregionu Nisa, harmonizace statistických dat, práce na souborné publikaci o euroregionech na hranicích České republiky. Výsledky práce statistiků jsou obsaženy např. v těchto brožurách: Ročenka ERN 1998, Města v Euroregionu Neisse-Nisa-Nisa (1999), Okresy v Euroregionu Neisse-Nisa-Nisa (2000), Ročenka ERN (2000), Turistika v ERN (2001).⁹⁶

Tato pracovní skupina se zabývala v Jelení hoře 2. března 2005 vydáním publikací Ceny v Euroregionu Neisse-Nisa-Nisa, Obyvatelstvo na česko-polské hranici a Přehledná brožura (skládačka o Euroregionu).⁹⁷

---

⁹⁴ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁹⁵ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁹⁶ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

⁹⁷ *Zápis z jednání Jelenia Góra 2.3.2005*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

EUREX Historie usiluje v rámci mezinárodní spolupráce o zpracování dějin území Euroregionu Nisa. Od roku 1993 se její členové podílejí na organizaci trilaterálních historických symposií věnovaných vždy specifickému tématu: Osídlení oblasti Euroregionu Nisa od středověku do konce 18. století (Zittau 1993), Vývoj obchodních cest a komunikací v oblasti Euroregionu Nisa (Milkow 1994), Pohledy do hospodářského vývoje v oblasti ERN (Liberec 1995), 650 let hornolužického svazku Šestiměstí (Zittau 1996), 350 let výročí Vestfálského míru a jeho důsledky pro Čechy, Lužici a přilehlé Slezsko (Szczocha 1998), Umělecká řemesla bez hranic (Liberec 2000), 750 let Boleslawiece (Boleslawiec 2001), Habsburkové v Horní Lužici (Budyšín 2002). Další symposia by se měla konat v roce 2007 v Liberci a v roce 2009 v Jeleni hoře. Pracovní skupina také úzce spolupracuje s Akademickým koordinačním střediskem na Technické univerzitě v Liberci.

24.1.2006 se v budově Technické univerzity v Liberci uskutečnilo jednání pracovní skupiny Historie.⁹⁸ Členové skupiny projednali přípravu symposia Čechy, Lužice a Slezsko ve střetu zájmu mocností, které se bude konat 14.-15.9.2007 v Liberci s exkurzí do Zittau. Dále zhodnotili symposium Čechy a Horní Lužice - bádání po společné historii, které se uskutečnilo v Zittau za účasti 109 historiků – devět historiků z Čech a jeden z Polska. Členové pracovní skupiny dále odsouhlasili plán činnosti na další rok.

EUREX Školství v současné době pracuje na realizaci projektu Školský informační server jako databáze školských zařízení, která mají a hledají partnery. Dalším úkolem je prezentace chystaných vzdělávacích projektů, projednávání návrhů a podpora vícejazyčného vzdělávání.

Byl vytvořen regionální vzdělávací portál pro Euroregion Nisa. Jeho cílem je propojení a transparentní prezentace pestrých regionálních vzdělávacích nabídek a zjednodušení přístupu k celoživotnímu rozšiřujícímu vzdělávání s podporou nových médií.

Skládá se z následujících částí:

- regionální vzdělávací databáze s profily vzdělávacích institucí a jejich aktuálními vzdělávacími nabídkami
- propojení s nadregionálními vzdělávacími databázemi (např. Bildungsmarkt Sachsen)
- nabídka docentů

---

⁹⁸ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

- e-learningová platforma (s integrovaným nástrojem pro autory).⁹⁹

Akademické koordinační středisko (Academic Coordination Center - ACC) vzniklo v roce 1991 za účelem koordinace vzdělávací, vědecké a výzkumné činnosti pedagogických a odborných pracovníků vysokých škol, které působí v oblasti česko-německo-polského příhraničního území, v Euroregionu Nisa.

Hlavním cílem činnosti Akademického koordinačního střediska je podpora a koordinace evropského vysokoškolského vzdělávání a mezinárodních vědeckovýzkumných aktivit na území Euroregionu Nisa. Nezbytně nutné k dosažení tohoto cíle je vytváření podmínek pro rozvoj spolupráce vysokoškolských odborníků na regionální úrovni. Zvláště po podpisu Boloňské deklarace partnerskými zeměmi jsou hlavní aktivity zaměřeny zejména na oblast vysokoškolského vzdělávání. Snahou je sjednotit studijní obory a učební plány v bakalářských, magisterských i doktorských studijních programech v Euroregionu Nisa.

Úspěch tohoto záměru je podmíněn odpovídajícím odborným, materiálním a kulturním zázemím. Akademické koordinační středisko se proto prostřednictvím svých koordinátorů a ostatních spolupracovníků soustřeďuje také na spolupráci vysokých škol s komunální a podnikatelskou sférou v Euroregionu Nisa.

Další úkoly střediska souvisí bezprostředně se vstupem Česka a Polska do Evropské unie. Tím se po administrativní stránce podstatně zjednodušily styky nejen v oblasti komunální a hospodářské, ale i pedagogické a vědeckovýzkumné, projevující se snadnější mobilitou materiálních a personálních kapacit jednotlivých vysokých škol a umožňující větší prolínání výukových systémů včetně rozšíření vědecké a výzkumné spolupráce. Existují tak příznivé podmínky pro naplnění vytčeného cíle, jehož hlavní význam ze společenského hlediska je v zamezení odlivu špičkových odborníků, schopných manažerů, podnikatelských subjektů a zejména mladé generace z Euroregionu Nisa do relativně bohatších vnitrozemí jednotlivých států. Orgány Akademického koordinačního střediska jsou Prezídium, Vědecké konsilium, Redakční rada a Sekretariát.¹⁰⁰

V rámci Partnerství obcí v Euroregionu Nisa byl zřízen Twiningový program pro podporu partnerství měst a obcí v roce 2005.

Tento program se týká podpory dvou typů akcí. Typ akce A je zaměřen na setkávání občanů z partnerských měst a obcí se zaměřením na prohloubení znalostí o

---

⁹⁹ *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

¹⁰⁰ *Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa*. [online]. <<http://euroregion.vslib.cz/>>, 13.2.2006.

Evropské unii a její politice a/nebo na výměnu zkušeností o způsobu práce lokálních institucí, úřadů, o hospodářství, bezpečnosti, otázkách ochrany životního prostředí, kultuře. Délka těchto akcí je maximálně tři týdny. U projektů typu A probíhá financování nákladů na organizaci v rámci projektů. Paušální částky (podle země organizující setkání) se vztahují na počet účastníků a počet dnů setkání (dle daného sazebníku). Na dopravu pozvaných účastníků jsou stanoveny paušální částky – 0,025 EUR/osoba/km. Minimální a maximální výše grantu je 2 000 – 20 000 EUR. Grant bude vyplacen na základě závěrečné zprávy, prezenčních listin a závěrečného vyúčtování vhodných nákladů.

Typem akcí B jsou konference s evropskou tematikou v souvislosti s partnerstvím měst a vzdělávací semináře pro osoby, které se partnerstvím obcí a měst zabývají. Tématické konference musí sloužit k výměně zkušeností mezi partnerskými obcemi o uplatňování politiky Evropské unie, měly by být zaměřeny na určitou cílovou skupinu. Vzdělávací semináře musí sloužit k získávání znalostí a schopností týkajících se partnerských výměn a setkávání. Možnými tématy jsou teorie a praxe partnerské výměny měst, pojednávání evropských témat v partnerských projektech, jazyky a partnerství měst, srovnání spolupráce měst v různých zemích, přeshraniční spolupráce mezi obcemi, správní struktury a úkoly samosprávy v evropském kontextu. Tyto akce mohou probíhat maximálně jeden týden.

Mezi vhodné náklady projektu typu B patří organizační výdaje, honoráře referentů, výdaje spojené s pobytem účastníků, náklady na dopravu účastníků a referentů, pronájem sálu, překlady a tlumočení, publikace, dokumentace, doprava v místě, 7% správních nákladů

Minimální a maximální výše grantu je 5 000 – 50 000 EUR.

U obou typů projektů platí podmínka, že podpořený projekt nesmí obdržet žádné jiné finanční prostředky z Evropské unie pro stejnou aktivitu.¹⁰¹

V rámci Partnerství škol byl vytvořen Trojjazyčný školský informační portál Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, jehož cílem je představit bohatou přeshraniční spolupráci mateřských, základních a středních škol v oblasti euroregionu a zároveň se stát databází informací. Projekt Školský informační portál Euroregionu Nisa je podpořen z Fondu malých projektů INTERREG IIIA a spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

---

¹⁰¹ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 11.2.2006.

Projekty podpořené ze Společného fondu malých projektů CBC PHARE na české straně Euroregionu Nisa

Počátkem roku 2005 byly uzavřeny v rámci Česko-saského programu Společného fondu malých projektů CBC PHARE grantové smlouvy na pětadesát projektů, v rámci Česko-polského programu na šestadvacet projektů. Celková částka udělených grantů činí pro oba programy 531 246 EUR. Podpořené projekty jsou posledními v rámci zmíněného fondu. Malé přeshraniční projekty obcí, měst a neziskových subjektů jsou v letech 2005 a 2006 podporovány již z iniciativy Evropského společenství INTERREG III A.

Nejvíce vybraných projektů je z cestovního ruchu. Jedná se například o projekty zaměřené na propagaci euroregionálních cyklotras - Odry-Nisy, Krakonošovy stezky a Multifunkční magistrály či Staré poutní cesty ze Žitavy do Horní Police, Sklářské a kamenářské stezky na Jablonecku a Liberecku a cesty řemesel sasko-českou krajinou podstávkových domů.

Velká část projektů pochází z oblasti školství: od ekologické výchovy v mateřských školách na teritoriu Lužických a Žitavských hor přes projekty základních škol v Hrádku nad Nisou rozvíjejících dvojjazyčnou koncepci výuky a poznávání národních zvyků v České a polské části Euroregionu (Základní škola Lidická a Základní škola Donín) a výměnných pobytů dětí ze základní škol z Koberov či Železného Brodu po projekty středních škol zaměřených na výměnné stáže studentů v učebních oborech gastronomie, hotelnictví a kadeřnictví na střední odborné škole, středním odborném učilišti, odborném učilišti a praktické škole ve Varnsdorfu a oboru mechatronika na střední odborné škole a středním odborném učilišti v Jablonci nad Nisou.

Další část projektů rozvíjí spolupráci členských měst a obcí Euroregionu - např. v rámci Malého trojúhelníku Bogatynia-Hrádek nad Nisou-Žitava, města Raspenava s městem Bischofswerda, Svazku obcí Novoborska s obcemi okresu Löbau-Zittau, města Jablonce nad Nisou, Budyšina a Jelení Hory či Josefova Dolu a Wleně.

Mezi schválenými projekty jsou také projekty iniciované mezinárodními pracovními skupinami Euroregionu Nisa - např. projekty pasportizace podstávkových domů na české straně vzešlé ze skupiny Ochrana památek, mezinárodní soutěž o Cenu inovace pro rok 2005 (skupina Hospodářství), Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu šetrného vůči životnímu prostředí (skupina Lesy). Nechybí ani projekty velkých slavností - 100 let od povýšení Smržovky na město či Mezinárodní historická bitva v rámci Valdštejnských slavností ve Frýdlantu.

Projekty podpořené z INTERREG IIIA

Členové Regionálního řídicího výboru INTERREG IIIA Svobodný stát Sasko-Česká republika schválili na svém zasedání, které se konalo 23. listopadu 2004 v Drážďanech, celkem 20 sasko-českých projektů, z toho sedm z území české části, podporujících přeshraniční spolupráci. Tak bylo využito přibližně 3,8 mil. EUR evropských prostředků v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA Svobodný stát Sasko-Česká republika. Celkové náklady oněch 20 projektů činí okolo 6,3 mil EUR.

Z území Euroregionu Nisa získaly podporu 1,79 mil. EUR (celkové náklady jsou 2,5 mil EUR) následující projekty:

- V opatření Cestovní ruch byl podpořen projekt města Žitava na rekonstrukci silnice na Töpfer jako části přeshraniční stezky v Oybině.
- V opatření Ostatní infrastruktura získal podporu členů řídicího výboru projekt Státního přírodovědeckého muzea v Görlitz Knihovna překračuje hranice. V rámci projektu bude vědecký fundus muzejní knihovny přeložen do polštiny, češtiny a angličtiny a zanesen do internetové databáze.
- V opatření Životní prostředí byl schválen jeden přeshraniční projekt. V obci Sohland na Sprévě bude v místní části Ellersdorf vybudována splašková stoka.
- V opatření Rozvoj venkova získají podporu v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA dva přeshraniční projekty. V obci Bertsdorf-Hörnitz bude realizován projekt na změnu využití bývalého kinosálu na obecní společenský dům jako setkávací místo v krajině podstávkových domů. Prostředky získá také spolek Holzhaus Bautzen na opravu památkově chráněného podstávkového domu v Obergurigu a jeho využívání pro výstavy a workshopy na témata řemeslo a krajina podstávkových domů.
- V opatření Sociokulturní rozvoj byla podpora přislíbena jednomu projektu. V lázeňském městečku Jonsdorf se bude realizovat přeshraniční projekt Schkola - praktické vzdělání v oboru sousedství a jazyk, kterého se zúčastní více než devadesát žáků sedmých až devátých tříd. Projekt bude realizovat Svobodný svaz zřizovatelů.
- V opatření Bezpečnost získá podporu také jeden přeshraniční projekt. V rámci tohoto schváleného projektu obce Jonsdorf k přeshraniční prevenci lesních požárů v Žitavských horách se uskuteční společná školení a cvičení. Na tomto jednání

regionálního řídicího výboru byl schválen také první Česko-saský projekt z Euroregionu Nisa, a sice v rámci opatření Rozvoj venkova. Projekt se nazývá Výchova ke zdravé výživě a zdravému životnímu stylu dětí a mládeže v Euroregionu Nisa a jeho nositelem je Venkovský prostor, obecně prospěšná společnost z Liberce.¹⁰²

Společný regionální operační program

Euroregion Nisa spolupracuje také na projektu, který je realizován v rámci opatření SROP 3.3 – Posílení kapacity místních a regionálních orgánů při plánování a realizaci programů v rámci strukturálních fondů.¹⁰³ Důvodem realizace projektu je nedostatečná informovanost o možnostech získání finančních prostředků ze strukturálních fondů, i z dalších zdrojů Evropské unie. Liberecký kraj disponuje dostatečným množstvím aktivních subjektů, kteří mají možnost využít těchto zdrojů, ale vzhledem k nízké úrovni znalostí problematiky strukturálních fondů i problematiky projektového řízení se zde projevuje výrazné snížení absorpční kapacity kraje. Tato neznalost má za následek nízkou úroveň spolupráce jednotlivých subjektů a přípravu projektů pouze s lokálním dopadem. K přípravě a realizaci projektu byli přizváni hlavní partneři. Za územní samosprávu je to Euroregion Nisa a Sdružení obcí Libereckého kraje, podnikatelský sektor zastupuje Krajská hospodářská komora Liberec, zemědělský sektor má zastoupení v Regionální agrární radě Libereckého kraje a neziskový sektor je reprezentován Asociací nestátních neziskových organizací Libereckého kraje. Základní myšlenkou projektu je vytvoření sítě partnerských institucí, které by měly územně i sektorově pokrýt celý Liberecký kraj. Důvodem je užší a kvalitnější spolupráce s krajem v přípravě na programovací období 2007 – 2013. Výstupem projektu by však mělo být i zlepšení vzájemné spolupráce mezi jednotlivými sektory, což by do budoucna zajistilo větší účast partnerských institucí na rozvoji kraje.

---

¹⁰² *Magazín Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, č. 5/31.03.2005. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index2.html?lang=cz>>, 10.2.2006.

¹⁰³ *Partnerství pro Liberecký kraj*. [online]. <<http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=1675>>, 11.4.2006.

Agentura regionálního rozvoje, s.r.o.

Agentura regionálního rozvoje byla založena 1. dubna 1993, aby napomohla k formování a realizaci regionální politiky České republiky. Výjimečné postavení agentury spočívá v roli nositele procesu strategického plánování na úrovni Euroregionu Nisa.¹⁰⁴

Agentura se zaměřuje na široké spektrum činností. Mezi ně patří příprava a zajištění realizace projektů investičního charakteru, formulace projektů neinvestičního charakteru a zpracování rozvojové strategie měst, obcí a mikroregionů.

Dlouhodobé působení v regionu, znalost regionálních rozvojových dokumentů a spolupráce na jejich tvorbě zajišťují, že agentura při zpracování rozvojových programových dokumentů na městské, obecní či mikroregionální úrovni zohlední a zapracuje regionální rozvojovou politiku do rozvojové politiky lokální. Na druhé straně zkušenosti a poznatky ze zpracování lokálních rozvojových programů a strategií umožňují při práci na dokumentaci krajské úrovně agentuře nepodcenit důležitost místních specifik.

Agentura regionálního rozvoje se zabývá také zpracováním aplikační dokumentace do různých programů podpory, zejména do programů Evropské unie, tímto usnadňuje podnikatelům přístup k finančním prostředkům. V rámci strukturálních fondů mají přednost ty projekty, které zahrnují rozvoj území jako celku, řeší komplexní problémy venkovského obyvatelstva, jeho ekonomickou a sociální stabilitu, ochranu životního prostředí apod. a podle toho zajišťují i potřebnou partnerskou účast.

Významnou součástí prosazování a realizace regionální rozvojové politiky je působení na odbornou i laickou veřejnost. Agentura pro své partnery zajišťuje komplexní marketingové služby - zpracování marketingového plánu, přípravu a zpracování propagačních a prezentačních materiálů a jejich eventuální distribuci.

Agentura poskytuje pro své partnery různý informační servis. Je regionálním zástupcem informačních sítí Regionálního informačního systému (RIS) pro oblast Libereckého kraje, které jsou informačním nástrojem pro podporu tvorby koncepce a realizace regionálního rozvoje České republiky. Agentura působí jako konzultant národní agentuře CzechInvest v podpoře přílivu přímých zahraničních investic, restrukturalizace a rozvoje průmyslu a podnikání na území regionu. Spravuje regionální databázi lokalit vhodných pro případné investiční záměry průmyslového charakteru. V této oblasti Agentura spolupracuje jak s místní samosprávou, tak se soukromými podnikatelskými subjekty.

---

¹⁰⁴ *Projektová příprava a poradenství - INSTRUKCE*. [online]. <http://www.arr-nisa.cz/01/01_1.html>, 11.4.2006.

Euro Info Centrum Liberec, který působí při Agentuře regionálního rozvoje Nisa, se zaměřuje na podporu ekonomického růstu a hospodářské soutěže, a to především v rámci malých a středních podniků. Cílem centra je zkvalitnit tok informací především pro oblast malého a středního podnikání, ale i pro ostatní organizace především v Libereckém kraji.

Domnívám se, že agentura je nejen přínosem pro zahraniční investory, neboť napomáhá při založení zahraniční právnické osoby na území České republiky, ale i pro české podnikatelské subjekty, protože jim nabízí pomoc při orientaci v národních i evropských programech podpory malého a středního podnikání. Agentura napomáhá regionálnímu rozvoji tím, že seznamuje podnikatelské subjekty s možnostmi podpory, které mohou využívat. Svou činností slouží nejen potřebám institucí a organizací v procesu přizpůsobování se a v používání norem platných v Evropské unii, ale i potenciálním investorům a různým úřadům ke sledování výsledků naší oblasti.

Před založením euroregionu docházelo k izolovanému vývoji oblastí na území Polské republiky, České republiky a Spolkové republiky Německa. Nejvyspělejším územím byla oblast Saska, která byla již podporována v rámci Evropské unie. Byla zde aplikovaná regionální politika Evropské unie. Na rozdíl od toho by v České republice a Polské republice, který jsou postkomunistickými zeměmi, docházelo k pomalejšímu rozvoji, neboť nemají tak rozsáhlé zkušenosti v oblasti regionální politiky. Vznik euroregionu napomohl k odstranění těchto nerovností a k celkovému rozvoji těchto oblastí.

V rámci Euroregionu Nisa dochází k realizaci projektů investičních v oblasti infrastruktury, cestovního ruchu, občanské vybavenosti, životního prostředí, zemědělství, atd., nebo projektů neinvestičních směřujících k rozvoji spolupráce a výměny zkušeností mezi jednotlivými městy, obcemi či regiony. Realizací těchto projektů dochází k naplňování regionální či lokální politiky, což má velký význam pro rozvoj celého euroregionu.

Euroregiony napomáhají při přípravě rozvojových projektů tím, že se zaměřují na všechny oblasti lidského soužití. Byly vytvořeny Euroregionální skupiny expertů, které se specializují na různé oblasti, např. silniční doprava, železniční doprava, ochrana památek, hospodářství apod., neboť bylo nutné se specializovat na konkrétní problémy z různých oblastí. Vzhledem k tomu, že zde působí regionální odborníci je možné přesně specifikovat nedostatky a tím napomoci k jejich odstranění.

Při rozmístění prostředků z Evropské unie napomáhá Agentura regionálního rozvoje Nisa, která usnadňuje získání finanční podpory z Evropské unie tím, že informuje žadatele o možnostech využití těchto prostředků a způsobech, jak získat finanční pomoc. Tímto napomáhá agentura k rozvoji v této příhraniční oblasti.

Velký přínos pro jednotlivé obce vidím v možnostech, které vznikly jejich sdružením v rámci euroregionu. V případě, že by se jednotlivé obce samy snažily odstranit problémy, které se jich dotýkají, trvala by tato náprava delší dobu a pravděpodobně by neměly dostatek prostředků na realizaci projektů. Tím, že většina obcí má velmi podobné problémy je možné se touto spoluprací zaměřovat na jejich odstranění a pomoci si navzájem výměnnou zkušeností. Evropská unie podporuje euroregiony a tímto i obce, neboť si uvědomuje nutnost přeshraniční spolupráce, která napomáhá ke zlepšení vztahů v sousedních zemích. Důležitost spolupráce v oblasti lidských zdrojů vidím v tom, že lidé mají možnost pracovat za hranicemi naší republiky, neboť mají dostatečné jazykové znalosti a tím je možno docílit rozvoje ekonomiky. Přeshraniční spolupráce je velmi významná pro celý euroregion, neboť zde dochází k celkovému rozvoji a vzniku nových projektů.

Závěr

Euroregiony vznikly v příhraničních oblastech sdružením měst a obcí, neboť bylo nutné vyrovnat nerovnosti mezi regiony na obou stranách hranice. Euroregiony se zabývají řešením společných problémů, které vyplývají z jejich geografické polohy. Mezi tyto problémy patří např. vylidňování území, útlum odvětví a výrobních podniků vlivem restrukturalizace, špatná infrastruktura, atd. Euroregiony jsou zastoupeny představiteli veřejné správy zúčastněných měst a obcí, kteří se snaží tyto problémy řešit a realizovat projekty, které vyrovnají ekonomické a sociální rozdíly vedoucí k udržitelnému rozvoji. Prostřednictvím těchto přeshraničních projektů se euroregiony snaží naplňovat cíle, jež jsou důvodem jejich existence, jde např.: o cíl spolupráce v otázkách územního plánování a uspořádání, zachování a zlepšování životního prostředí, odstraňování rozdílů mezi přeshraničními regiony, zvyšování životní úrovně obyvatel, zlepšování mezilidských vztahů, rozvoj a zlepšení infrastruktury přesahující hranice, atd.

Projekty jsou financovány obcemi či městy. Pro zmírnění dopadu na rozpočty jednotlivých obcí či krajů je nápomocná regionální rozvojová agentura, která se zabývá administrativou jednotlivých projektů. Členové euroregionů tak platí na úhradu těchto administrativních nákladů členské příspěvky, které jsou menší, než kdyby si jednotlivé obce a města hradily veškerou přípravu na projekty a administrativu samy.

Při získávání prostředků z evropských fondů je největším problémem vyčlenění určitého objemu vlastních prostředků na projekt, prostřednictvím něhož se získají peníze z evropských fondů. Tato částka je podmínkou pro Evropskou unii, která projekt schvaluje a přispívá na něj. Těmito prostředky se rozumí nejen finanční prostředky z veřejného rozpočtu, ale samotné zúčastněné obce si musí ke konkrétnímu projektu najít sponzory či žádat o příspěvek u vyšší instance - u kraje.

Myslím si, že největším přínosem z činnosti euroregionů pro územní samosprávu a instituce je podpora a možnosti, které jim euroregiony svoji přeshraniční spoluprací poskytují, např.: získávání zkušeností při vzájemné spolupráci, pomoc při přípravě a realizaci projektů financovaných z Evropské unie, při hledání kontaktů a dlouhodobé spolupráci s přeshraničními partnery.

Domnívám se, že zkušenosti získané v rámci euroregionů napomohly připravit obce, města a instituce na vstup do Evropské, který byl květnu 2003. Také mohou přispět k zkvalitnění činnosti územních samosprávných celků a jednotlivých institucí,

k snižování meziregionálních rozdílů a k růstu konkurenceschopnosti v rámci Evropské unie.

Podle mého názoru se Euroregion Nisa se snaží naplňovat cíle, které byly stanoveny při vzniku euroregionu. Porovnáním jednotlivých realizovaných projektů v rámci Euroregionu Nisa vede k závěru, že postupně nabývá na významu koordinace jednotlivých aktivit, jsou realizovány a připravovány rozsáhlé projekty mezinárodního významu (např. projekt REGIOTRAM Nisa), které jsou skutečně založeny na spolupráci řady měst a obcí ze všech tří zemí. Financování jednotlivých projektů z nástrojů a iniciativ Evropské unie (CBC PHARE a INTERREG IIIA) velmi napomáhá při realizaci těchto cílů, neboť by některé projekty nemohly být bez této podpory pro nedostatek finančních prostředků uskutečněny. I v budoucnosti se bude Euroregion Nisa hlavně realizovat v přeshraniční spolupráci a bude plnit spojovací článek všech subjektů v přeshraničních regionech.

Domnívám se, že větší informovanost subjektů o Euroregionu Nisa, povede k posílení jeho pozice a významu. Větší informovanost subjektů podpoří nárůst zájmu o jeho činnost a o navazování přeshraniční spolupráce a tím i k zvyšování celkové úrovně Euroregionu Nisa. V budoucnosti by se měl Euroregion v daleko větší míře zaměřit na propagaci vlastní činnosti a možných přínosů Euroregionu Nisa pro všechny subjekty na svém území. S tím souvisí další budoucí potřeba, daleko efektivněji využívat získané prostředky. V neposlední řadě, je potřeba se v budoucnosti zaměřit na další zlepšování a zvyšování přeshraniční spolupráce.

Seznam odborné literatury

PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2002. ISBN 80-86395-19-7.

WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, VŠE, 2003. ISBN 80-245-0517-7.

Evropská komise. *Praktický průvodce pro přeshraniční spolupráce*. 2003.

Národní rozvojový plán

Zákon o obcích

Zákon o regionálním rozvoji

Zákon o krajích

Internetové stránky:

Agentura regionálního rozvoje. [online]. <<http://www.arr-nisa.cz/>>.

Businessinfo. [online]. <<http://www.businessinfo.cz/>>.

Centrum regionálního rozvoje. [online]. <<http://www.crr.cz/>>.

Český statistický úřad. [online]. <<http://www.czso.cz/>>.

Euroregion Beskydy. [online]. <<http://www.euroregion-beskydy.cz>>

Euroregion Bílé Karpaty. [online]. <<http://www.euroregion-bile-karpaty.cz/>>.

Euroregio Egrensis. [online]. <<http://www.euregio-egrensis.org/>>.

Euroregion Glacensis. [online]. <<http://www.euro-glacensis.cz/>>.

Euroregion Krušnohoří. [online]. <<http://euroregion.pons.cz/>>.

Euroregion Labe. [online]. <<http://www.euroregion-labe.cz/>>.

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. [online]. <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/>>.

Euroregion Nisa. [online]. <www.euroregion-nisa.cz>.

Euroregion Silesia. [online]. <<http://www.euroregion-silesia.cz/>>

Euroregion Silva Nortica. [online]. <<http://www.ersn.cz/>>.

Euroregion Šumava. [online]. <<http://www.euregio.cz/>>.

Euroregion Těšínské Slezsko. [online]. <<http://www.euroregion.inforeg.cz/>>

INTERREG IIIA. [online]. <<http://www.crr.cz/>>.

Liberecký kraj. [online]. <<http://www.kraj-lbc.cz/>>.

Strukturální fondy [online]. <<http://www.strukturalni-fondy.cz>>

PŘÍLOHY

Přílohy

Příloha č. 1 – Rozpočet Euroregionu Nisa 2004

Příloha č. 2 – Zpráva o hospodaření Euroregionu Nisa 2004

Příloha č. 3 – Program CBC PHARE 2000-2003

Příloha č. 1 - Rozpočet Euroregionu Nisa 2004

Rozpočet Euroregionu Nisa 2004		
		v Kč
1.	Příjmy	plán 2004
1.0.	Převod zůstatku z předchozího roku	4 200 000,00
1.1.	členské příspěvky	1 310 000,00
1.2.	Úroky	10 000,00
1.3.	Různé příjmy	2 275 000,00
PŘÍJMY CELKEM		Kč 7 795 000,00
2.	Výdaje	plán 2004
2.1.	Náklady na zaměstnance kanceláře ERN	1 400 000,00
2.2.	Náklady na chod kanceláře	330 000,00
2.2.1.	<i>Služby (telefony, nájem, poplatky, údržba)</i>	<i>280 000,00</i>
2.2.2.	<i>Kancelářské potřeby</i>	<i>50 000,00</i>
2.3.	Náklady na přeshraniční spolupráci	430 000,00
	<i>(cestovné, překlady, tlumočení, reprezentace, propagace)</i>	
2.4.	Projekty a akce ERN	1 300 000,00
z příspěvků ERN:		
2.4.1.	<i>Členský příspěvek ERN v Asociaci evrop. Hraničních regionů</i>	<i>45 000,00</i>
mimo příspěvky ERN:		
2.4.2.	<i>Projekty v rámci komunikační strategie Delegace EK</i>	<i>60 000,00</i>
2.4.3.	<i>Projekt REIS</i>	<i>150 000,00</i>
2.4.4.	<i>Činnost ERN v rámci dotace DBU</i>	<i>1 045 000,00</i>
2.5.	Různé	110 000,00
	<i>(účetnictví, civilní služba, stravné, kurz.ztráty...)</i>	
VÝDAJE CELKEM		Kč 3 570 000,00
rozdíl příjmů a výdajů:		Kč 4 225 000,00

Příloha č. 2 - Zpráva o hospodaření Euroregionu Nisa 2004

Zpráva o hospodaření Euroregionu Nisa 2004		
1. Příjmy v Kč		
1.0	Zůstatek z roku 2003	4 219 230,57
1.1.	členské příspěvky	1 383 796,00
	<i>Některé příspěvky v roce 2003:</i>	
	<i>město Liberec</i>	<i>295 590,00</i>
	<i>město Jablonec n.N.</i>	<i>135 516,00</i>
	<i>město Česká Lípa</i>	<i>118 959,00</i>
	<i>Varnsdorf</i>	<i>47 910,00</i>
	<i>Turnov</i>	<i>43 194,00</i>
	<i>Nový Bor</i>	<i>36 654,00</i>
	<i>Rumburk</i>	<i>32 940,00</i>
	<i>město Semily</i>	<i>27 120,00</i>
	<i>Frýdlant</i>	<i>22 800,00</i>
	<i>Hrádek n.N.</i>	<i>21 144,00</i>
	<i>Tanvald</i>	<i>20 715,00</i>
	<i>Mimoň</i>	<i>20 442,00</i>
	<i>Železný Brod</i>	<i>19 011,00</i>
	<i>Chrastava</i>	<i>17 880,00</i>
	<i>Jilemnice</i>	<i>17 000,00</i>
	<i>Šluknov</i>	<i>16 704,00</i>
	<i>Doksy</i>	<i>15 162,00</i>
	<i>Kamenický Šenov</i>	<i>12 048,00</i>
	<i>Stráž pod Ralskem</i>	<i>12 114,00</i>
	<i>Nové Město pod Smrkem</i>	<i>11 859,00</i>
	<i>Rokytnice nad Jizerou</i>	<i>10 446,00</i>
	<i>Smržovka</i>	<i>10 314,00</i>
	<i>Region.hosp.komora</i>	<i>10 000,00</i>
	<i>orientační součet</i>	
	plán 2004	skutečnost
1.2.	Úroky	16 183,41
1.3.	FMP Administrace-poplatky od žadatelů	900 000,00 543 938,92
1.4.	Příspěvky na projekty	
1.5.	Projekt ve spolupráci s Delegací EK	60 000,00 64 772,00
1.6.	Nadace DBU - příspěvek na projekt	1 165 000,00 716 718,00
1.7.	REIS	150 000,00 180 000,00
1.8.	Různé příjmy - spolupráce na jiných projektech	0,00 67 878,00
CELKEM		7 192 516,90
2. Výdaje		
	plán 2004	skutečnost
2.1.	Náklady na zaměstnance kanc.ERN	1 400 000,00 1 405 105,00
2.1.1.	<i>Mzdy</i>	976 730,00
2.1.2.	<i>Sociální pojištění</i>	271 115,00
2.1.3.	<i>Zdravotní pojištění</i>	92 370,00

2.1.4.	Externí spolupráce - ing. Ulmann		64 890,00
2.2.	Náklady na chod kanceláře	330 000,00	440 438,30
2.2.1.	Výkony spojů (telefony, faxové zprávy)	120 000,00	
2.2.2.	Kancelářské potřeby	50 000,00	
2.2.3.	Pronájem kanceláří (+zasedačka+služby)	100 000,00	
2.2.4.	Kopírování	0,00	
2.2.5.	Poštovné	20 000,00	
2.2.6.	Poplatky (banka,P.O.BOX.atd.)	10 000,00	
2.2.7.	Údržba - servis služebního automobilu	30 000,00	
2.3.	Náklady na přeshraniční spolupráci	430 000,00	350 556,24
2.3.1.	Překlady a tlumočení	30 000,00	
2.3.2.	Cestovné a diety	300 000,00	
	z toho: kancelář ERN	86 841,20	
	ostatní	31 151,00	
	pohonné hmoty	25 686,80	
	leasing	156 711,74	
	silniční daň	3 000,00	
2.3.3.	Pohostění	40 000,00	
2.4.	Projekty a akce ERN	1 300 000,00	1 024 242,95
2.4.1.	REIS	150 000,00	202 287,00
2.4.2.	Ageg členský příspěvek 1500 EUR	45 000,00	48 600,00
2.4.3.	Projekt financovaný nadací DBU	1 045 000,00	631 630,00
2.4.4.	FMP Admnistrace	0,00	18 575,60
2.4.5.	Seminář norských školitelů	0,00	43 171,00
2.4.7.	Euroregiontour	0,00	13 663,00
2.4.8.	Projekt ve spolupráci s Delegací EK	60 000,00	66 316,35
2.5.	Různé	110 000,00	123 488,91
2.5.1.	Vedení účetnictví	50 000,00	41 807,00
2.5.2.	Různé výdaje (příspěvky na stravné)	20 000,00	9 324,00
2.5.3.	Tripartitní rada ERN	40 000,00	34 066,00
2.5.4.	Kurzové ztráty	0,00	38 291,91
CELKEM			3 343 831,40
Rozdíl mezi příjmy a výdaji			3 848 685,50

Rozvaha ke dni 31.12.2004

AKTIVA

	Kč	
Drobný hmotný inv.majetek	0,00	
Zůstatek do roku 2004:		3 679 363,01
pokladna Kč	1 742,00	
devizová pokladna	73 073,96	
ceniny	19 200,00	
Ge Capital bank - běžný účet	2 936 437,91	
Ge Capital bank - EUR	645 968,59	
Peníze na cestě	2 940,55	

AKTIVA

		326 376,35
Nezaplacené faktury	281 919,30	
Poskytnuté zálohy	27 366,54	
Náklady příštích období	5 833,00	
Pohledávky za zaměstnanci	-3 742,49	
Příjmy příštích období	15 000,00	

PASIVA

		204 669,77
Dodavatelé	61 262,60	
Sociální pojištění	16 161,00	
Zdravotní pojištění	17 797,00	
Ostatní přímé daně	10 440,00	
Dohadné účty pasivní	43 662,10	
nezaplacené členské příspěvky z minulých let	-8 798,00	
Závazky vůči zaměstnancům	64 145,07	

Zůstatky z roku 2003 **4 219 230,57**

Hospodářský výsledek	Kč	-418 160,98
-----------------------------	-----------	--------------------

Zůstatek do roku 2004	Kč	3 801 069,59
------------------------------	-----------	---------------------

Příloha č. 3 - Program CBC PHARE 2000-2003

Program CBC PHARE 2000 – 2003 ČR - SASKO		
Název projektu		dotace v mil. EUR
CZ 0012	Přeložení silnice Liberec - Kunratice I/14	2
CZ 0012-01	Zlepšení ekolog. a hydrologických podmínek řek Ohře a Labe	2
CZ 0012-02	Integr. projekt zlepšení infrastr. ŽP v oblasti Perninských vrch	2
CZ 0012-03	Fond společných malých projektů	1,35
CZ 0012-05		
CZ 0112	Zkapacitnění/zlepšení komunikace I/13 (I/35) Stráž - Bílý Kostel	2
CZ0112-01	PřeložkaPřeklad silnice I/7 Křimov - Hora sv. Šebastiána	2
CZ0112-02	Kanalizační systém v mikroregionu Litoměřice	2
CZ0112-04	Fond společných malých projektů	0,689
CZ0112-06		
CZ 0212	Grantové schéma na podporu rozvoje ekonomiky a lidských zdrojů	3,098
CZ02.12.02	Fond společných malých projektů	0,689
CZ021.12.04		
CZ0395	Grantové schéma na rozvoj dopravní infrastruktury	2
CZ03.95.01	Grantové schéma na ochranu ŽP a udržitelný rozvoj v příhraničních oblastech	3,36
CZ03.95.02	Fond společných malých projektů	0,689
CZ03.95.03		
Program CBC PHARE 2000 – 2003 ČR - POLSKO		
Název projektu		dotace v mil. EUR
rok 2000		
CZ 0013-01	Rekonstrukce příjezdové silnice II/311 Orlické záboří k hraničnímu přechodu 02	2
CZ 0013-02	Přestavba na silnici vyšší třídy - II/476 Třinec - Horní Jistná a II/468	2
CZ 0013-03	Fond společných malých projektů	1
rok 2001		
CZ0113-01	Čistička odpadních vod na Pradědu v rámci Euroregionu	2,3
CZ0113-02	Rekonstrukce přístupové silnice k hranič. přechodu Orlické Záhoří-Mostowice, č. II	2,2
CZ0113-03	Fond společných malých projektů	0,5
rok 2002		
CZ02.13.01	Euroregion Nisa - Centrum obchodní spolupráce	2,25
CZ02.13.02	Kanalizace v Horním Benešově - fáze II	2,25
CZ02.13.03	Fond společných malých projektů	0,5
rok 2003		
CZ03.77.01	Zlepšení komunikací v příhraničním regionu Ústí nad Orlicí	2,8
CZ03.77.02	Mosty u Jablunkova - čistička odpadních vod a kanalizace - fáze I.	1,7
CZ03.77.03	Fond společných malých projektů	0,5